

ELŐFIZETÉS

MEGYEI:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIKARI:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 h. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos pétfi sor egyszer 20 fillér,
minden következő alkalommal 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, december 30.

Oroszok nagy veszteségei támadásaiknál.

(Elénk tevékenység az olasz fronton.)

Budapest, december 29. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszintér:

Besszarábiai határon az ellenség megismételte erős tüzérségi tüzzel bevezetett támadását. Az előző naphoz hasonló módon, támadó oszlopai mindenütt, helyenként közvetlenül akadályaink előtt összeomlottak puskák és ágyutűzünkben. Az oroszok vesztesége nagy. Burkanowtól keletre erősebb orosz csapatok elől néhány biztosító osztagot főállásunkhoz közelebb vontunk vissza. Volhyniában helyenként ágyuharc volt.

Olasz hadszintér:

A déli és délkeleti tiroli fronton tegnap is tartott az olaszok élénkebb tevékenysége. A Sugana szakaszon a Monte Carbonile ellen (Barcotól délkeletre) egy ellenséges támadást visszautasítottunk. Ugyancsak megghiusultak az ellenségnek éjjeli vállalkozásai a Col-di-Lana vidékén. Tengermelléki harcvezetésen több helyen ágyú, kézigranát és aknavető harcok voltak.

Délkeleti hadszintér:

A helyzet változatlan. Különös esemény nem volt. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megghiusult orosz előretörés Kurlandban.

Berlin, december 29. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

Ellenséges monitorok ismét bombázták Westendét. Ez alkalommal minden eredmény nélkül. A tegnap jelentett ellenséges előretörés Hirsteinen már tűzünkben összeomlott. Este a franciák kétszer megtámadták az általunk visszahódított állásokat. Hartmannsweilerkopfon helyenként benyomultak árkaikba. Az első támadás után az ellenséget mindenütt azonnal ismét elűztük, a második támadás után egyes árokreszekért megindult harc még folyik. Hadifoglyokban franciák eddig öt tisztet és több mint kétszáz tónyi legénységet vesztek. Az angolok tegnap két repülőgépet vesztek, az egyiket Lenstől északkeletre ágyúink tüze leszállásra kényszerítette, a másikat, egy nagy harci repülőgépet, Hamtől északra légi harcban lőttünk le. December huszonhetedikén még egy angol repülőgép égett el Lille-től nyugatra.

Keleti hadszintér:

A tengerpart mentén Raggasemnél, Tukumtól északkeletre, egy erős orosz osztag előretörése megghiusult. Pinsktől délre rajtaütöttünk egy orosz tábori őrsön és megsemmisítettük.

Balkán hadszintér:

Nincs ujság. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Drótsövényeink magasságáig fekszenek az orosz hullák.

Távirati tudósítás.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Csernovic. A harcok hevessége karácsony óta óriási volt. Az oroszok öt kilométeres fronton több mint kétszáz ágyút és három gyaloghadosztályt koncentráltak. A pergőtűz huszonhetediké éjféltől tegnap délutánig tartott. Tizenegy rohamot intéztek az oroszok állásaink ellen. Az odesszai ezrednél a halottak száma több, mint ezer. Több magasrangú orosz tiszt elesett. Az oroszok lövegei részben román területre estek. A harc állását Csernovicban óránként közöleteszik.

Csernovic. A besszarábiai határfronton heves a tüzérségi tűz. Az utolsó támadásaiknál az oroszok körülbelül 15 000 embert vesztek. Drótkadályaink magasságáig fekszenek az orosz hullák. Ép most hoztak több száz foglyot, akik dobthúzba kerülve rögtön megadták magukat. A támadások visszaverésénél különösen gépfegyverosztagaink tüntek ki. Tüzérségünk győnyűri eredménnyel dolgozott. Az oroszok rendkívüli municiómennyiség felett rendelkeztek. Az orosz csapatok nagyszámú rossz honvéd és lovasságból állottak.

Altalános védkötelezettség Angliában.

Távirati tudósítás.

Erkezett éjjel 2 órakor.

London. A Renter ügynökség jelenti: Asquith miniszterelnök a tegnapi minisztertanácsban kijelentette, hogy a védkötelezettség behozatala szükséges.

London. A Renter ügynökség jelenti: A tegnapi minisztertanács Anglia történelmében a legfontosabbak egyike. A tanácskozáson a hadkötelezettségről uralkodó nagy véleménykülönbségeknek tényleg véget vetettek. Asquith kijelentése nem jött váratlanul a azt kedvezően fogadták. A hadkötelezettség ellenzéke a kabinetben nagyon kicsiny.

London. A Times írja: A kabinet tegnap arra sz. elhatározásra jutott, hogy legközelebb törvényjavaslatot nyújt be az alsóházba a védkötelezettség behozatala tárgyában. Az elhatározás Lloyd George erőteljes fellépésének köszönhető.

London. A Daily Mail szerint a minisztertanács tegnap döntött a kabinet megmaradásáról, a parlament felosztása és az új választások kiírása kérdésében. Churchill várakozóan a frontról Londonba érkezett. Hir szerint új kabinet alakul, amelynek tagjai Fisher lord, Curson, Deray lord, Landowne lesznek, akik a védkötelezettség mellett vannak. Kitchenier, mint indiai alkirály egyelőre Egyiptomban fog székelni. Asquith a Dardanella akció feladása óta bukott ember.

Köln. Londoni jelentések szerint lord Derby toborzásánál nagyobb részt olyanok jelentkeztek, akik eleve tudták, hogy mint államhivatalnokok, vagy vasutasok nem küldhetők a frontra.

Nem minden Adolf — zsidó.

(Az aradi Máv. h. üzletvezető esete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29

Vannak bizonyos nevek, amelyeket a publikum kinevezett „zsidónak”. Akár tartozik a név viselője Mózes népéhez, akár nem, kimondják rá a szentenciát: ez zsidó. Az Izidorok, a Samuk, a Manók, az Adolfok, az Ignácok, az Abrahámok, az Arminok, a Móricok „ausgesprochen” zsidó-nevek, ha mindjárt a tulajdonosuk Arpádig is le tudia vezetni a rokonságot. A nevek iránt való előítélet aztán számos magyarosítást eredményezett. Aki súlyt helyez arra, hogy ne bígyják zsidónak, az Izidor helyett Izort, Izsót, vagy pláne Zsórt rak a vezetéke mellé. Pedig nem egy Izidor él a világon, aki a római katolikus anyaszentegyház kebelében kapta ezt a gyanús nevet. Miközben Izidor például soha se volt zsidó. Szintúgy Mikes Armin grófot, vagy Darányi Ignác főgrófot se lehetne azzal meggyanúsítani, hogy szakállas korában kapott volna keresztapát. A Móricok között fölemlítjük Jókai Móricot, Eszterházy Móric grófot, Benyovszky Mór grófot; bíthú keresztény például Teleky Samu gróf, Jósika Samu báró, Sárkány Sámuel volt református püspök, Andrássy Manó gróf, Révai Simon báró és még több magnas, akiknek a nevét nem akarjuk felsorolni, mert nincs szándékunkban a góthai almanach kiadójának kenyerét elvenni.

Nem egy Adolfról is később derül ki, hogy nem a zsidó templomot látogatja. Sztaniszlowsky Adolf nagyváradi kir. főügyész is ezek közé tartozott. Ujabban Boross Adolfról, a Máv. aradi helyettes üzletvezetőről is kiderült, hogy másképpen imádja az istent, mint a szadagorai oszdarabbi. Ez a megállapítás igen derűs módon történt.

A helyettes üzletvezetőt a minap helyezték Aradra és alig foglalta el hivatalát, máris levelet kapott az aradi izr. hitközségtől. Nem diszkrét levélke volt, hanem nyitott, komoly levél, amelyben a hitközség titkár adja, hogy az 1916. (5678) évről 120 korona kultusz adóval terheltek meg és remélik, hogy pontosan eleget fog tenni fizetési kötelezettségének. Amennyiben magasnak tartja ez összeget, jogában áll kifogásokat bejelenteni. A helyettes üzletvezető nem neheztelt meg e hivatalos tréfáért. Nem kérdezte meg, hogy mi alapon rótták ki rá kultuszadót, mert előre sejtette a választ: — a neve miatt. Azt vállalta a hitközségnek, hogy ő rendkívül nagyrabecsüli a zsidó vallásfelekezettel, se eddig nem volt szerencséje odatartozni és valószínűleg a jövőben sem számítódik e hitközséghez, tehát kéri a 120 korona adó összeg törlesztését.

Az aradi zsidó hitközségnek azért nem kell röstellkedni e talabuzgóság miatt (ámbar joggal mondhatná az új adóalany, „hogy nézzék meg a bejelentő lapomat, mielőtt adót vetnek ki rám”). A szegedi hitközséggel is történt hasonló malőr. Amikor Sz. Szigethy Vilmos ismert író Szegedre költözött, egy hét múlva arról értesítették, hogy 12 korona zsidóadót vetettek ki rá. Az író nevetve dobta el a ódúléscskát. Aztán vagy tízen kétszer szólították föl a fizetésre, de ő nem reagált. Akkor aztán foglaltak nála és árverést is tüztek ki a bitoraira. Ezt már nem hagyta szó nélkül.

Fölment az irodába és megkérdezte:

— Miért róttak meg zsidóadóval, mikor én nem is vagyok izraelita?!

— Nem? Hogy lehet az?

— De miből gondolták, hogy én zsidó vagyok?

— Abból, hogy őnt Sz. Szigethynek hívják.

— És?

— Azt hittük, hogy a neve előtt levő Sz. azt jelenti, hogy Szommer vagy Szinger.

A budapesti eset még cifrább. Tetéleni Armin dr. a neves ügyvéd, a petíciók jogtudósa szintén kultuszadó fizetésére kapott fölhívást. Nem tiltakozott ellene, habár soha sem volt zsidó. Talán két évig fizette is a hitközségi adót, évenként 80 koronát. Kíváncsi volt, hogy meddig tart ez a drága tréfa? A harmadik évben aztán 100 koronára emelték föl az adót. Tetéleni ekkor levelet írt a zsidó hitközségnek.

— En soha se voltam zsidó — írta — de eddig mégis megfizettem az adót, azonban az adóemelésnek elvi ellensége lévén kijelentem, hogy a jövőben beszüntetem a kultuszadó fizetését.

Nem lesz pótdadó emelés.

(Főszámvevők matematikai párbaja. — A hármass bizottság a jövő évi költségvetésről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29

Arad város törvényhatóságának hármass bizottsága ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülést és a háborús költségvetést valóságos rohammal, néhány perc alatt lefoglalta. Megállapította a szükségletet 3.441.142 koronában, a fedezetet 1.919.964 koronában, a hiányt 1.521.178 koronában. A 1.780.000 korona állami egyenes adó alapján az 5 százalékos iskolaadót és a 2 százalékos inaros tanonciskola-adót is magában foglaló 78 százalékkal kivetendő községi pótdadóval fedezendő hiányt 1.388.400 koronában, a kölcsönből fedezendő hiányt 132.778 koronában.

Tehát az adókulcs a hármass bizottság javaslata szerint nem változik, mert a 78 százalékon felül szükséges fedezetre kölcsön felvételét proponálja, hogy ez által a háború lokális terheit több esztendőre eloszorja.

A bizottság Kellényi János főszámvevő tervezetét tehát, a tanács átdolgozása után elfogadta. Azonban Exterde Kálmán báró helyettes főszámvevő azt az érdekes kijelentést tette a bizottság ülésén, hogy a 132.778 korona kölcsön felvételére egyáltalán nincs szükség, mert az 1.388.400 koronában megállapított pótdadó teljesen fedezi a szükségletet. Véleménye szerint a főszámvevő előterjesztésében számítási hiba van, mert ha a 3.441.142 korona szükségletből levonjuk a 2.052.742 korona fedezetet, akkor 1.388.400 korona fedezetlen hiány mutatkozik és ez az állami adóalapnak éppen 78 százaléka. A bizottság nem mélyedt bele a kérdésbe és a tanácsra bízta, hogy a

kérdést majd akkor tisztázza, amikor a költségvetés a közgyűlés elé kerül.

Minthogy a háborús viszonyok következtében az előirányzat kinyomtatása nem volt lehetséges, a bizottság úgy határozott, hogy legalább a költségvetés címét és ezek összegeit sokszorosítottatja, hogy a törvényhatósági bizottság tagjai tanulmányozhassák.

A főszámvevő csak az egyes címek végösszegeit olvasta fel és ezeket megismerés nélkül el is fogadta a bizottság. A közegészségügy rovatánál Fényes Dezső most is szóvá tette, hogy az utóak seprése előtt azokat nem öntözik fel, de a bizottság megnyugodott Greén Nándor főkapitány ama kifejezésében, hogy a háború után a közfelfejlesztési intézményeket fejleszteni fogják. Mókai Lajos dr. azt kérdezte, nem lehet-e már most a költségvetésbe beállítani a rendőrség fejlesztésére kintalt államszolgálati adókat, hogy a szerződő-bizottság lefoglalná a legutóbbi közgyűlésen hozzáutalt tanácsai javaslatot. A polgármester kijelentette, hogy január 3-án összehívja a szerződő-bizottságot és döntést a január 5-én vagy 6-án tartandó rendkívüli közgyűlés elé terjeszti. Tehát a késedelem nem olyan nagy, hogy a bizottság mellőzése indokolt lenne.

A tanácsnak Arad város költségvetésében 559.388 koronás tétele van. Ezt Kovács Vince kultúratanácsos javaslatára 12.400 koronával lecsökkentették, de még így is körülbelül negyven ezer koronával kerül többbe a népoktatás a jövő évben, mint 1915-ben.

A bizottság végül tárgyalta a Meteor Kerékpár Klub kérelmét, de úgy határozott, hogy a kerékpáradót, amely 5700 koronát jövedelmez, nem törli el.

Ebben merült ki a hármass bizottság egész tevékenysége. Senkinek eszébe sem jutott, hogy mielőtt a rengeteg pénz megszavazását a törvényhatóságnak javasolná, a tanács háborús működésének legalább a közéletmezésre vonatkozó részét kritika tárgyává tegye. A költségvetés nemcsak a kormányok, hanem mindazokkal szemben a bizalom kérdése, akik annak keretében kiadásokat eszközölnek. Vajon nem lenne-e már egyszer időszerű például számon kérni a tanácsot, hogy a fél milliónál nagyobb terhet képviselő népoktatás milyen állapotban van Aradon? Évek telnek el és Arad város közgyűlésén szóba sem kerülnek az iskolák. Arad törvényhatóságának kötelessége, hogy most a második háborús költségvetés tárgyalása alkalmából a tanácsot megkérdezze, milyennek képzei a háború utáni időkben a város helyzetét, melyek a gondolatai és tervei? A háború nagy tettei talán gondolkodásra is készítetik végre ezt a törvényhatóságot.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — 141

Varjassy Árpád halála.

1854–1915.

Az Aradi Közlöny közölte.

Arad, december 29

Mérhetetlen gyászt, ósánte és igaz báná-
natot keltett és fog keltetni mindenütt annak
a mérhetetlen csapásnak a híre, amely ma
este nyolc órakor Varjassy Árpád királyi ta-
nácsos, nyugalmazott királyi tanfelügyelő,
Arad város közművelődési intézete igazgatója-
nak halálával nemcsak a város közéletét, ha-
nem az ország közművelődését is érte. A leg-
ideálisabb lelke magyarok egyike száll vele
sírhoz, aki ezüstös fejjel, lelkében fiatalosan lo-
bogó léggel egy eszményt ismert, a magyar-
ság létjoglásának, a magyar közművelődés,
a magyar nyelv terjedésének volt vezérhar-
cosa, aki nemcsak szóval és írással, agitációval és
tanítással, de sokszor erejét feláldozva anyagi áldo-
zatokkal hódoltegyetlen szerelmének, hazájának.
Korának egyik legszebb férfja és egyúttal leg-
szébb szellemű kulturharcosa volt. A természet
nagyról áldotta meg külsejét és lelkét. Tiszta
és őszintén volt minden lépése, amelyet a köz-
pályán tett és ha ellenségeket szerzett magá-
nak, akkor is az a isteni megnyugvást jelentő
és filantrópikus mosoly jelent meg ajka körül,
ha róltuk beszélt, amely azoknak az emberek-
nek belsőleiből tör ki, akik lelkiégveszté-
sükben biztosak abban, hogy soha önmaguk, ér-
dekeik nem ártottak senkinek, soha rosszat
senkivel nem cselekedtek, ha pedig utókon
mások céljait keresztelni voltak kénytelenek,
akkor ezt mindig egy nagy és szent ügy szol-
gálatában tették, amelyet szolgálni az apostolok
keresztijének hordozásával volt egyenlő. Csak-
ugyan Varjassy Árpád egész közéleti mű-
ködésére találhatóbb szót, mint hogy apostolkod-
t, nem tudunk.

Megáldotta őt a természet a meggyőző
erejével, fényes szónoki képességgel, írői kés-
séssel és mindeme szellemi eszközök, ez a ha-
lalmas fegyvertár az ifjú, a férfi és az erőt
által elbágyott öregedő ember életprogram-
jának szolgálatában egy célnak, a nemzeti kul-
túrának, a magyarság szupremáciájának har-
caiban fényszeredtek, szórták a szikrát, sebztek
és vívtak diadalt. A színtiszta és hamisítatlan
liberalizmus iskolájában nőtt föl. Az ember-
szeretet forrásainál nevelkedett, és az apja háza,
és az apja közéleti működése a legnemesebb
magyar tradíciók otthona és megnyilatkozása
volt. Boldog emlékeztető Varjassy József nem-
zedékek példányképe, Arad város egyik leg-
nagyobb polgára végrendeletében parancsolta
meg gyermekeinek, hogy soha életükben egy
pillanatra sem tántorodhatnak el a magyarság
történelmébe gyökereső szabadelvű gondolko-
dásról. A Varjassy család minden tagja Arad
város és az ország közéletében számottevő köz-
szereplésre vállalkozott és ennek a végrende-
letnek minden betűjét hűen őrzi és rajtuk be-
teljesedik az írás szava, hogy boldogok az
apák, akik unokáikban érnek meg gyümölcs-
esét. Varjassy Árpád élete, működése ezt az
az örökségbe kapott nevet fényessé, a magyar
kultúra harcainak történelmében örökké ra-
gyogóvá tette.

Váratlan halál.

Halála ma este hirtelenül, váratlanul ol-
totta ki egy fényes szellemnek világító fáklyá-
ját. Múltbó helyen, mint ahol örök pihenés-
helye is szemeit, nem fejeződhetett volna be

ennek a széplelkű embernek elmúlása. Arad
város polgárságának a kultúra iránt érzett olt-
hatatlan vágyódásából épült az gyönyörű pa-
lota, amelynek eszméje, gondolata Varjassy
Árpád szópért, jóért és nemesért hevülő lelké-
ben fogamzott meg és az ő fáradságot, akadá-
lyokat, emberi gyarlóságokat, kicsinyességeket
nem ismerő és ezek felett masszan szárnyaló
hevülése teremtet meg. Márvány és arany, bi-
bor és selyem veszi körül a közművelődés há-
zában az ő megtört szemét, amelyet a halál
hideg keze csukott le. Közéletben a vértanú
örök emiékének. A nemzet szabadságharcos di-
csőségének soha el nem múló hírnökei, az
Erekye Múzeum, az ő pártján és a magyar
kultúrtörténelemben talán egyedül álló terem-
tőkéességének tanúbizonyságát pályájával
biztva, lesznek néma hirdetői alkotójuk elmu-
lásának.

Evek óta küzdött egy rejteneles nagy el-
lenség, a vérelmeszesedés ellen. Délegr írását
megtörtölte az utolsó időkig és aki nem is-
merte és nem látta nagy testi szenvedéseit, az
nem is sejtette, hogy a halál vetette ki baló-
ját rejtje. Szenatoriumokban, külföldi és ma-
gyarországi fürdőhelyeken keresett gyógyulást
az irtózatos betegség ellen és ha rövid időre
enyhültek is fájdalmai, ezt csak annak a gon-
dos ápolásnak és átfelügyelő gondozásnak
köszönhette, amelyben felesége részese volt,
akivel a legharmonikusabb, a legzavartalanabb
és legboldogabb házasságot élte. Valamikor
szenvedélyes dohányos volt és épen ettől til-
tották el orvosai, mert a nikotin volt egykor
hatalmas szervezétének főlelmetes gyilkosa.
Valóságos gyermeki rafinériával találta utat,
vagy módot arra, hogy titokban egy-egy ciga-
rettát elszívjon és képes volt barátainak, hozzá
közeliállónak könyörögni, hogy ha tudtak a
nagy titokról, az érte aggódó felesége elől
rejtsek el.

Ma este, mint rendszeren, háromnegyed
nyolc órakor megvacsorázott és arra kérte
feleségét, hogy készítsen elő valami könnyebb
olvasmányt, mert nyolc órakor le akar feködni.
Vidám hangulatban beszélgettek a napi ak-
tuális kérdésekről és egyikük sem sejtette,
hogy milyen közvetlen közel van a veszedé-
lem, mert orvosai sem gondoltak arra, hogy
habár baja olyan, hogy hirtelen halállal vég-
ződhetik, a vég oly közel áll. Az ünnepek
alatt sem mutatkozott nála semmi olyan
szimptoma, amely a katasztrófa közelségére
mutatott volna. Karácsony ünnepét bátyjának,
Varjassy Lajos polgármesternek családjával
töltötte el. Hivatalos teendőit az őt jellemző
mérhetetlen buzgósággal, szorgalommal és
pedantériával jó kedvvel végezte, rendkívül
sokat olvasott és dolgozott.

Levetkőzés után ágybafele alig olvasott
egy-két sort, a könyv kiesett kezéből, egy mély
sóhajjal megszűnt élni. Felesége azonnal el-
hívatta kezelőorvosát, Prohászka László dr. tb.
főorvost, majd Pozsgay István dr. kórház-
igazgatót, akik azonban már csak azt tudták
megállapítani, hogy Varjassy Árpád fényes
szelleme elaludt. Azonnal értesítették a pol-
gármestert, aki a leggyöngédebb és mintaképű
szolgáló szeretettel viselkedett özvegye iránt, aki-
nek puritán lelkét, fényes tehetségét senki
nálánál jobban nem értette, a nagyobb tüste-

lettel nem csodálta. Megjelentek a halottas
ágyánál: Varjassy Jolán, valamint unokaöccse,
Varjassy Lajos dr. és felesége, unokahuga
Jegessy Károlyné és férje Jegessy Károly dr.
és Lukács István dr. A halálesetről értesítették
az elhunyt fivérét, Varjassy Dezső földhitel-
intézeti főtanácsost, valamint nővérét, dr.
Gáál Jenő műegyetemi tanár és főrendiházi
tag feleségét. A megállapodások szerint teme-
tése pénteken délután három órakor lesz a
kulturpalotából, ahol a ravatalt felállították. Ha-
lálát leánya, Nagy Orbán dr.-né gyászolja.

Életrajza.

Varjassy Árpád Arad szülötte. 1854. már-
cius 31-én született. Atyja: Varjassy József
ügyvéd volt, anyja: Gallini Paula, egy aradi
gyógyszerésznek volt a leánya. Varjassy La-
jos középiskolai tanulmányait Aradon és Bu-
dapesten végezte, majd a müncheni műegye-
temnek lett a hallgatója. Egy év múlva a bé-
csi technikán folytatta tanulmányait.

1879-ben Varjassy Árpád a Temesváron
létesített ipariskola tanítói állását foglalta el.
Évekig működött ezen állásában s az iparok-
tatás, nemkülönben a magyar nyelv tanítása
körüli bámulatos eredményeket ért el. Az illi-
tás arra ösztönözte, hogy a város társadalmi
életében is produktív munkát fejtessen ki. Az ő
kezdeményszersére alakult meg a színigv-gvé-
molító egyesület, a temesvári magyar színé-
szet állandósítása is az ő agilitásának eredmá-
nya, nemkülönben a délmagyarországi régé-
szeti és történelmi társulat megalakulása.

1885-ben Aradmegye tanfelügyelői állása
megnyerésénél, Tabaidy Károly főispán Var-
jassy Árpádot hívta meg erre az állásra, aki a
meghívást el is fogadta. 1910. február havá-
ban ünnepelte meg tanfelügyelőségének ne-
gyvedikéves évfordulóját. Ebből az alkalom-
ból a vallás- és közoktatásügyi miniszter, Ha-
lász Ferenc miniszteri tanácsos, a tanfelügye-
lői hivatalok vezetője a kultuszminisztérium-
ban a Károlyi Gyula gróf, Aradmegye volt
főispánja, rendkívül meleg levelekben köszön-
tötték a jubilánst. A tanügy terén szerzett ér-
demeinek elismerésül 1897-ben királyi taná-
csosi címet nyert.

Hogy Varjassy közhasznú tevékenysége
nem csupán hivatalos teendőinek ellátására szo-
ritkozott, erre bevezető sorainkban céloztunk
már. 1890-ben alelnöke lett a Kölcsey-egyesü-
letnek, 1893. óta pedig elnöke. Mint ilyen, ő
vetette meg az alapját az erekyemúzeumnak s
ő vezette és irányította a vértanú osontok föl-
találását célzó mozgalmat. Egyik legnagyobb
érdeme Arad város leghatalmasabb és jelentő-
ségére is egyik legelő épületének: a kultur-
palota létesítése. 1913-ban nyugalomba vonul-
ván, ő lett ennek a nagyaszerű intézménynek
az igazgatója.

Interpelláció tanfelügyelői kinevezése miatt.

Varjassy kinevezését az akkori aradi tan-
ügyi férfiak egy része nem nagy lelkesedéssel
fogadta, mert azok mást szerettek volna látni
ezen a helyen. A kinevezés iránt megnyilván-
ult neheztelés hullámai a képviselőházba is
felhatoltak.

Madarász József országgyűlési képviselő
az 1895. év március hó 4-én tartott képviselő-
házi ülésen meginterpellálta Trefort Ágost
vallás- és közoktatásügyi minisztert: „Való-e a
sajtónak azon közlése, hogy Arad városi és
aradmegyei kir. tanfelügyelővé Varjassy Árpád,
a temesvári ipariskola igazgatója és rajztanára
neveztetett ki? Ha való a sajtónak a közlé-

sei, mivel igazolja a miniszter azt, hogy Aradra tanfelügyelővé oly egyént nevezett ki, aki az oktatásnak és népnevelésnek idevágó terén szakavatatlan és miért engedte magát befolyásoltatni, hogy a tanügy e téren valósággal érdemeket szerzett jeles, szakképzett egyéneket mellőzve?

Trafort közoktatásügyi miniszter a képviselőház 1885. évi május hó 16-án tartott ülésén Madarász interpellációjára következőképp válaszolt:

— Es most venio ad fortissimum virum, az aradi tanfelügyelőre, Variassyra, aki szintén nem a táblabíró, vagy a központi tisztviselők sorából való, hanem tanfőúr, mert a temesvári ipariszkola tanára és igazgatója volt és rendkívül meg voltak vele elégedve. Ez időben nem rögtönöztem a kinevezést, időt engedtem magamnak a minthogy Variassy Aradot sok oldalról ajánlották nekem, magamhoz hívtam. Megjegyzendő, hogy Aradon is nemcsak három, hanem sokkal több kompetens volt, többen keresték az aradi tanfelügyelői állást. Mondom, magamhoz hívtam Variassyt, vele érintkeztem és látván, hogy művelt, intelligens ember, hogy képes lesz az aradi tanfelügyelőség teendőit végezni, kineveztem őt márcsak azért is, mert ha az áll, a mit a t. interpelláló méltóztatott mondani, hogy a néptanítók érdemesek és kvalifikáltak arra, hogy tanfelügyelők legyenek, úgy merem állítani, hogy egy ipariszkola igazgatója és tanára nagyobb mértékben van kvalifikálva ez állásra, főleg miután én ezt kívánom, hogy az elemi és kivált a polgári iskolákban a tanuló ifjak inari és közgazdasági tekintetben is nyerjenek művelődést. De Variassyt is csak ideiglenesen neveztem ki és megakarván győződni, vajon megfelel-e az állásnak, a kultuszminisztériumból egy igen megbízható egyént küldtem Aradra, hogy tényleg tapasztalatairól jelentést. E jelentésből kitűnt, hogy Variassy buzgalommal és tárgyilagosan működik és már is sok olyan bajt volt képes orvosolni, a melyeket eddig tűrnöm kellett. Azt hiszem tehát, hogy a kinevezés szerintem kiállja a szigorú bírálatot. És méltóztatnék nekem elbírni a t. képviselő ur, hogy Variassynak nem adtam semmiféle politikai missziót, mert én nem akarom, hogy a tanfelügyelők kormánypárti politikát csináljanak, de valamint ezt nem akarom, úgy oly tértiakat sem nevezek ki, kik azután kormányellenes politikát csinálnának.

A képviselőház a miniszter válaszát tudomásul vette.

Magyarosítás iskolákkal.

A kinevezés iránt Aradon megavilágult neheztelés hullámai Variassy körültekintő, tapintatos munkássága nyomán csakhamar elsimultak. Tudásánál csak akarateréje és szorgalma volt talán nagyobb. De volt lelkében egy varázserő is: az ember szeretete.

Variassy Árpád 25 éves eredményes munkássága teljesen lerombolta a rég eltelelt interpellációban kifejezésre juttatott ama kijelentést, hogy az oktatás és népnevelés terén szakavatatlan. Variassy munkássága nyomán maradandó és úgy tanügyi, mint nemzeti szempontból nagyrabecsülő alkotások vannak a megyében, őt magát pedig ma a tanítók őszinte tisztelete, igaz szeretete veszi körül.

Nagy híve volt az iskolák államoztatásának, s így nagyobb alkotási közül legelőször is az állami iskolák hosszú sorozata emelkedik ki. Amikor Aradvármegye tanügyének vezetését nehéz viszonyok között átvette, Aradvármegyében négy állami elemi iskola volt kilenc

tanítóval. Az ő vasakarata, nem eszűgödő munkássága, hivatásának magaslatán álló tudása, haza- és ember szeretete csakhamar legyőzte a társadalmi közönyt, eloszlatta az arra hivatott egyének nemtörődömségét és kezdetét vette az alkotó munka, melynek eredményeként ma, 25 év után 62 községben 76 állami iskola 236 tanítóval osztja áldásait. Az állami iskolák tanulmányi része nem magyarai községekben van felállítva. Variassyt a nemzetiségi kérdésben Főtörvös mondása vezette: „A nemzetiségi kérdést legbiztosabban az iskolában lehet megoldani.” Tette is ezt, de nem erőszakkal, hanem tapintatosan, körültekintően, mert tudta, hogy az erőszak ellenszenvet kelt, a célhoz nem vezet.

Az ő nevéhez fűződött továbbá az Aradon 26 tantervvel működő hat külön álló állami elemi iskola létesítése, az újszántói állami polgári iskola szervezése és az országban páratlanul álló bankotai cigány-iskola. Az ő munkásságának eredménye a magyarországi, ópécikai és székudvari önálló szaktanítós gazdasági ismétlő iskola, az állami iskolákkal kapcsolatosan szervezett számos gazdasági ismétlő iskola és iparos-ipar iskola. Ezen kívül — tapintatos eljárással — nagyon sok oly kérdést oldott meg, sok oly ellentétet szüntetett ki és simított el, melyek az állami iskolák felállítását, fejlődését gátolták és a mely kényes természetű kérdések tisztázása által a nem magyarai polgárság tiszteletét és becsülését is kivívta magának.

A magyar közművelődésért.

Mikor Variassy Árpád nyugalmába vonult, élete főcéljának a kulturpalota létesítésének szentelte minden tevékenységét, hogy a kulturpalotát tette alá hozza. Kötetre menő beszédet mondott és cikket írt azért, hogy Arad város közönségét és törvényhatóságát meggyőzze a közművelődési ház szükségességéről. Ott volt minden nap, amíg Szántav Lajos nagyszerű tervei csodálatra méltó valósággá váltak.

A törvényhatóság őt bízta meg a kulturpalota vezetésével, amelyet ő teljesen díjtalanul vállalt, sőt csak nagynehézen lehetett rávenni arra, hogy a lakást fogadja el. Maga csomagolta el az általa, teljesen egyedül gyűjtött Ereklia Múzeum minden egyes darabját, amelyeknek történetét úgy ismerte, mint a maga életét és jobban ragaszkodott hozzájuk, többet törődött velük, mint önmagával.

Arad legnagyobb kulturális együttesének, a Kölcsey-Egyesületnek munkája, tevékenysége: értizetek óta egybeforrt Variassy Árpád nevével. Először mint választmányi tag kezdte meg munkásságát az egyesületben. Csakhamar az elnöki székbe került, ahol minden szépért és nemesért lelkesülő buzgalmának az alkotásokra tágas tér nyílt. Néhány év múlva az egyesület tagjainak osztatlan bizalma az elnöki tisztségbe emelte és haláláig lankadatlanul, nagy kedvvel munkálkodott a Kölcsey-Egyesület vezetésében. Elnöki munkájának eredményeit hirdeti a 48-as ereklia múzeum, amelyet Variassy Árpád alapozott meg a Kölcsey-Egyesületben, a kulturpalota, amelynek gondolatát ugyancsak ő vitte sikerre évtizedeken át kitartó tevékenységgel. Legnagyobb boldogsága az volt, ha annyira szeretett egyesületét virágozóknak látta. Még közvetlenül halála előtt is a Kölcsey-Egyesület ügyei foglalkoztatták. Január első napjaira választmányi ülést tervezett, hogy a következő Kölcsey-szurok programját megállapítsák, leveleket írt, tanácskozott, tárgyalt, kifogyhatatlan volt a gondolkodásban, ötletekben, gondolatokban, hogy

tovább vigye, fejlessze a kulturális munka nagy útján a Kölcsey-Egyesületet. Halála a legnagyobb veszteség, ami az egyesületet érthette.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: „Vasváros” operett.

Péntek: Nagy Művész est teljesen új műsor, opera részletek, „Anyós szerelme” bohózat.

* A színház hírei. Csütörtökön Beragi Oszkár bucsufellépte. A „Vasváros” című színdarabon Beragi Oszkarral. Az év utolsó napján „Nagy szilveszteri művész estélyt” tart a társulat új műsorral: Macon jelenetek, Kuplák táncok és egy végtelen mulattató bohózat: „Az anyós szerelme” szerepel a műsorban. Az estélyen részt vesznek: Váradi Marci, Horváth Mici, Járni Röske, Barics, Győző, Járni, stb. „Herceg kisasszony”. Lehar nagy operettje új befutással szombaton kerül színre először, este 7 és fél órakor. Délután 3 és fél órakor másikkelt helyaráttal „Önasszony ruhái” színdarab és énekesjáték kerül színre, ez lesz a nagyhatású színdarabnak első délutáni előadása. Vasárnap délután 3 és fél órakor másikkelt helyaráttal „Leánybucsu” nagy operett van műsorban és este 7 és fél órakor rendezés helyaráttal „Gyimesi vadkirály” névadóját nyert népszínmű kerül színre elsőrangú szereposztásban. Nagy Iván Istvánt az aradi színház igazgatóját és színdarabrendezőjét hosszú év k szorgalmas és tehetős munkájáért a színház titkárává nevezte ki az igazgatóság.

* Dr. Faust. (Nagy detektívdráma az Apollóban.) Oswald Richard szenális detektívdrámája került ma bemutatásra az aradi Apolló-színházban. Minden különösebb reklám nélkül tüntet műsorra az Apolló-színház a Dr. Faust című detektívjátékot, amely az előkelőbb fővárosi moziszínházak legjobban bevált színdarabja és a publikum mégis megtöltött minden társulatnyi helyet. Oswald Richard neve nagyon csak most került bele a mozi kulturájába, de ismerte őt a közönség más művei révén s ez elég biztosíték arra, hogy Dr. Faust nem is mindennapi bűnügyi drámák sorából való. Ezt a felfedést igazolta a mai nagyszerű premiert, melyen a csodálatos bűnművelés töltötte be a nézőteret. Az első jelenettől a befeljesítésig egyaránt követik az idevezető, izgalmas jelenetek a az ember érdeklődése növekszik. A dráma művészi megrendezésén és megjátszásán is ott látnak a szenális Oswald Richard kezét. A nagy sikerrel bemutatott detektívdráma még csütörtökön megy.

* Dódi karrierje újv nanján az Erzsébet mozgószínházban. A darab főszerepét az ország hírhedt komikus Steinhart Géza fővárosi művész játssza. Dódi egy igen lába pesti úri férj. Siótokon nyaral feleségével, akik ott egy kapitány nagyban udvarol, amiért Dódi-nak afféje is támad. Haza utaznak és egy sörházban kap alkalmazást, amelynek tulajdonosa szintén hevesen udvarol Dódi feleségének. Bonyodalmas dolgok származnak ebből, de Dódi sokat használ, mert hogy a dolgot észre ne vegye, előlépteti őt főnöke irodalmi munkára, amikor mindenkit kidob az irodából, később elővezetővé, majd pedig társulatnövevényévé, a kapitány pedig, hogy az udvarlása feltűnést ne keltsen, tartalékos altisztnek. Vasárnap „A Hebron leánya” 3 felvonásos dráma az orosz lengyel harctérről és az „Oroszország titka” című 3 felvonásos dráma kerül bemutatásra. 4641

* A forradalmi nász — Psylanderrel. A múltkor elmaradt szenációs filmbemutatót, mint már jeleztük, pénteken tartja meg az Apolló. Ekkor kerül műsorra ugyanis a Nordisk-filmgyár monumentális történelmi filmje: A forradalmi nász, amelynek főszerepét Psylander játssza. A közönség körében óriási az érdeklődés. Első estére már csak mérsékelt számban kaphat jegyeket.

* Jön a Rezervista álma. Ziehrer világhírű zeneköltő remekműv után készült aktuális hőbörő slager az Erzsébet mozgószínházban. 4641

Románia nem hajlandó öngyilkosságra.

(Teljes kiábrándulás a négyesszövetség erejéből. — Az utolsó russzofilek.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest, december 29.

A Bukarester Tagblatt mai száma írja vezetőhelyen: Egy szófiai jelentés, amely diplomáciai forrásra támaszkodik és az egész európai sajtót megjárta, a legújabb balkáni és galipolii események kapcsán a román vezető körök hangulatának a központi hatalmak javára való fordulásáról számol be.

Ezzel szemben az igazság az, hogy illetékes román körökben már régen megdőlt a négyesszövetség erejébe vetett bizalom és Romániának a négyesszövetség oldalán való beavatkozását egyenesen öngyilkosságnak tekintik.

Természetes, hogy azt a néhány megrögzött russzofilt, akik idáig is a legléghősebbek voltak, most sem lehetett észretéríteni. Hogy milyen emberek az „utolsó russzofilek”, arra jellemző ez a történet is. Emlékeztet még az olvasó közönség előtt Toma Jonescunak, a bukaresti egyetem volt russzofil érzelmű politizáló rektorának az esete. Toma Jonescu némi többséghez jutott az elmúlt választáson is, a román kultuszminiszter azonban jogával élve, nem őt nevezte ki az egyetem rektorának. Ellenben róla olvassuk most a román kormány hivatalos lapjában, a Viitorulban az alábbi jellemző sorokat:

— A szokás hatalma. Mihelyt Toma Jonescu hallja, hogy valakinek valami felől önálló nézete van, azonnal ezt kérdi tőle:

— Mennyivel fizették meg önt?

Ezt azonban nem kell komolyan venni tőle, mert ez csak egy olyan embernek a megrögzött szokása, aki az 1914-15-ös szerkesztőségnek tagja volt és ma is az!

A russzofilek társaságának fontosabb kérdése ma Romániának a természetellenesség. Erről a nehezen dűlőre jutott kérdésről most hivatalos helyről beszél: A német vasutiszervezet igazgatója értesítette a román vasutak igazgatóját, hogy a hét első napjától kezdődően naponta 300 német vasúti kocsik érkezik a négy román határállomáson át Romániába, a megvásárolt termény elszállításának lebonyolítása céljából. A szállítások 3-4 hónapot fognak igénybe venni.

Románián át Szaloniki felé is új közlekedés indul meg. Szófiából érkező jelentések szerint ugyanis Szófia és Szaloniki között — a Drinápoly—ortschilari vonalon helyreállították a vasúti összeköttetést. Az utasoknak a bőséges főhadiszállás utlevélével kell rendelkezniük.

A vasutakon kívül a Dunán is nagyban folynak a szállítások. Turnu-Severinből jelentik a bukaresti lapoknak: Az elmúlt napok egyikén öt gőzös haladt el Turnu-Severin előtt a Dunán, a melyek 27 municióval megrakott uszályt vontak maguk után. A szállítmány Törökországba megy.

jelentkezzenek a hirdetőnyelben megjelölendő helyeken és kérjenek kenyérjegyeket. A polgármester úgy tervezi, hogy a várost több kerületre osztja be és mindegyikben kijelöl egy helyiséget, ahol a város megbízottja lajstromba veszi a jelentkezőket. Ha ez a jegyzék elkészült, akkor felállít egy kenyérjegyosztó-irodát, amelynek élére egy tisztviselőt állít, aki kizárólag ezzel az ügygel foglalkozik. A miniszteri rendelet ugyanis igen sok teendőt ró a hatóságra a kenyérjegyek leltárismeretes kiszolgáltatása körül. Fontos, hogy senki vissza ne élhessen vele és gyűjttesse össze és ezért azokat adagonként, dátum szerint, napról-napra kell kiállítani. Meg kell precíz határozni, kinek van joga 300 és kinek 400 grammos napi adagokra és ami a legnehezebb, de legfontosabb teendő, meg kell állapítani, hogy kinek nincs joga a kenyérjegy igénybevételére.

A kormányrendelet intézkedik a vendéglősök, korezmárosok és kifizetők kenyérrelátásáról is. Ezért a polgármester tárgyalni fog a vármegye alispánjával, hogy egységes megállapodást teremtsenek és a vármegyéből Aradra érkezők a hazuról hozott kenyérjegy ellenében itt kenyeret kapjanak. Mert január 10-ikétől kezdve senki a nyilvános helyeken kenyeret másképpen nem kap, mintha kenyérjegyet ad. Meg kell állapítani a hatóságnak azt is, hogy ezeken a helyeken milyen súlyú kenyéradagokat kell kiszolgáltatni a jegy egy-egy szelvénye ellenében.

Ha az első ellátás megtörtént, akkor lát hozzá a hatóság egy, majd ezután kiadandó belügyminiszteri rendelet alapján, a lisztkészletek megállapításához, illetve a felesleges mennyiség lajstromozásához. Ahol felesleg van,

azt, vagy a helyi hatóság, vagy a kormány maximális áron megvásárolja.

A polgármester hirdménye még az újév előtt megjelenik és valószínű, hogy a kenyérjegyekért január 3., 4., 5. és 7-ikén lehet majd jelentkezni. Attól függ a terminus és a kiosztó helyek kijelölése, milyen pótló rendelkezést ad ki a belügyminiszter.

Németországban

nem használnak többé gyapotot.

(Éhínség és lázadás hírek.)

Távirati tudósítás.

Berlin, december 29.

Berlin. A Lokal Anzeiger jelenti Brémából: Az itteni kereskedelmi kamarában Lobmann elnök maszenzációs hírt közölt. E szerint a német lőszergyárakban nyolc hónap óta nem használnak gyapotot, miután sikerült német erdei fákhoz olyan anyagot előállítani, mely sokkal alkalmasabb mint a gyapot. Németország háború után sem fog Amerikától egy kiló gyapotot sem vásárolni. Salétromot és kámfort szintén helyi uton állítanak elő, úgy hogy Németország teljesen független a lőszergyártásnál a külföldtől.

Bern. A Berner Tagblatt jelenti: Mostanában sok száz német légi jármű röpkéket dob le francia városokba, falvakba és lövőterekbe, amely röpkék a birodalmi kancsákra a békéről tett nyilatkozatait szöszszerinti szövegben tartalmazták, amelyeket, mint ismeretes, a Havas-ügynökség nemcsak elferdített, hanem teljesen ellenkező értelemben közzétett a francia közönséggel. A Berliner Tagblatt ezzel kapcsolatban írja: Párisban nyilván már érzik a felvilágosító akció hatását, mert a Quai d'Orsay gőzerővel dolgozik azon, hogy a hatást kiegyenlítse és közömbösítse. E célból a francia lapokkal nagyszámú berni, bazeli, zürichi és lausannei táviratot közöltek, amelyek arról szólnak, hogy Németországban éhínség uralkodik és lázadások vannak. A francia közönség nem igen hisz az ilyfajta jelentéseknek, tehát a svájci márkát szedik francia sajtóközlegek előtt. December 26-án az egész francia sajtó olyan táviratokat hozott, amely szerint a svájci szociáldemokrácia pártvezetése nemcsak megfigyelések alapján a lapoknak arról tett közlést, hogy a berlini birodalmi gyűlés megnyitásakor tüntetések voltak, melyekben Németország borzalmas inségét panasztolták fel, hogy Haase, Bernstein és Liebknecht fölvilágosító tárgyalásokat folytatnak, mert már tudják, mennyire megosztották a német népet és hasonló dolgokról. A Berner Tagblatt élesen bírálja ezeket az ügyetlen fércitudósításokat és azzal a megjegyzéssel zárja fejtegetéseit, hogy legjobban volna, ha minket svájciakat egyáltalán kihagynának a játékból és a jelentéseket onnan kelteznél, ahonnan származnak, t. i. Párisból.

Kenyér-jegy rendszer Aradon.

(A polgármester intézkedései. — Egyetemes eljárás a vármegyével. — A jegyek kiosztása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29.

Arad város tanácsa ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében a kenyér és lisztellátás, a kenyér és lisztjegy kibocsátásának súlyos problémájával foglalkozott. Mint a legtöbb kormányrendelet, a lisztjegyekről tegnap megjelent miniszteriumi rendelkezés is sebbel-lobbal készült és tökéletlen. A legfontosabb kérdésre nem talált benne a hatóság választ. A kormány, hogy biztosítsa a mindennapi kenyeret, az egész országban elrendelte 1916 január 10-ikétől a napi 230 grammra jogosító kenyérjegyek életbe léptetését. Akinek a háztartásában több liszt van, mint a mennyiből az ilyen adagokra az új termésig futja, arra a kormány igényt tart. Azonban az említett rendelet egyáltalában nem intézkedik arról, hogy milyen módon történjék a lisztmennyiségek megállapítása, nem intézkedik a kormány az összeírásról, vagy más megfelelő módról. A terminus közeleg, az összeíráshoz óriási apparátus kell és a tanács tanácstalanul áll.

A ma tartott ülésen a tanács foglalkozott a kormányrendelettel, hogy azt végrehajtsa. A kenyérjegyek kibocsátását a rendelet a polgármester hatáskörébe utalja. A polgármester tehát felhívást bocsát ki a város lakosságához és felszólítja, hogy mindazok, akiknek nincs otthon lisztkészleteik, tehát nincs nekik ellátva,

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az irásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Nem tudja az entente tartani Szalonikit.

(Olaszok az okai a kudarcnak. — Angol és francia tisztek a németek fölényéről.)

Tévért tudósítás.

Berlin, december 29.

A *Vossische Zeitung* szaloniki tudósítója a következőket írja lapjának:

— Bár az angolok azon fáradoznak, hogy Szalonikit bevehetetlenné tegyék, mégis óvatosságból tekintetbe veszik azt is, hogy a visszavonulásnak, sőt a gyors visszavonulásnak szükségessége is beállhat. A szaloniki kikötő magában véve nem felel meg igényeiknek, éppen azért a part más helyein is berendeztek helyeket, melyek alkalmasak a behajózásra és amelyek megfelelnek az egyes tekintetbe jöhető visszavonulási irányoknak. Ezek az új helyek a többi között a Kalkidike-félszigeten levő Kap-Anomí, mely légvonalban déli irányban 30 kilométernyire van Szalonikitól, továbbá Karaburun északi irányban. És a két kikötő alkalmas úgy a legénységnek, mint a hadiszereknek a behajózására. Ezeknek kiválasztása összefüggésben van a tervbevett, de időközben elejtett kavallai partraszállással.

Kavallát időközönként fölkeresték az ellenséges cirkálók és ott mélység-mérést eszközöltek. Értesülésem szerint a kavallai partraszállás főképen a görögök energikus tiltakozása miatt maradt abba. Ha ugyanis megkezdődik a harc Szalonikiért, akkor Görögország keleti része élelmiszer és egyéb behozatal tekintetében is tisztán a kavallai kikötőre van utalva. Hogyha ezt a kikötőt elzárják, vagy a hozzáférést úgy megnehezítik, mint Szalonikiban, akkor az ország inségbe kerül. Természetesen ez az ok nem tartotta volna vissza az angolokat attól, hogy akaratukat keresztülvigyék. Azonban ott is csak nagyobb szabású partraszállás kecsegtetett volna sikerrel és Anglia és Franciaország mégsem olyan erős, hogy itt is olyan nagy tömeg embert és hadiszert használhasson fel. Azt sem szabad elfelejteni, hogy itt három görög hadosztály van összpontosítva, amelyeket éppen ezért rendelték ide. Azonkívül Kavalla parancsnoka nemrégiben ismételtén kijelentette, hogy ő kormányától semmiféle utasítást sem kapott a ezért szükség esetén azt fogja cselekedni, a mi a kötelessége, vagyis a vendégeket, ha közeledni akarnának, ágyulovésekkel elűzi. Az angolok jól tudják azt is, hogy most már semmiféle meglepetésszerű partraszállást nem lehet végrehajtani.

Szalonikiban alkalmam volt angol, francia és görög tisztekkel beszélni a helyzetről. Szalonikiban csekély kivétellel alig akad görög, aki meg ne lenne győződve arról, hogy az entente csapatai nem tudják állásaikat tartani, ha a németek komolyan támadni kezdenek. A németeket, ha jönni fognak, bizonyára a legjobb fogadtatásban részesítik, mert az entente iránt érzett csekély rokonszenv, amely a kíváncsiság fáján növekedett, most már eltűnt és bár még most is csodálattal és elismeréssel vannak a franciák iránt, akik valóban magukkal hozták a szívet, az angolok iránt érzett közömbösségük viszont a megvetésnek olyan nagy fokára növekedett, amilyen: magam sem vártam volna. Szalonikiban kő az állásoknál is mindenütt

meg lehet figyelni, hogy francia soha sincs együtt angoljal. Azt sem látni soha, hogy egy görög tiszt a legkisebb figyelemre is méltatná az angolokat. Kerülik, hogy egy asztalhoz üljenek és ha ez mégis megtörténik, nem névözik egymást.

Angol részről azt az értesülést nyertem, hogy az entente Szalonikit azért akarja megtartani, hogy a németek ott ne rendezhessenek be tengeraltáróik számára bázist. Erre azt válaszoltam, hogy Németországnak eszéjében sem lett volna idejönni, ha Anglia erre nem kényszeríti.

— Nem, — mondotta az angol tiszt, — ez nem igaz. A németek sem ostobák, mint mi vagyunk. Ha a görögökkel szemben helyesebben viselkedtünk volna, akkor valóban megelőzhetők volna a németeket.

— S ha önök — folytattam én — kényszerítve lesznek arra, hogy a Dardanellákat feladják, azt hiszi, hogy kormányaik ragaszkodni fognak ehhez a balkáni kalandhoz?

— Miért ne? — válaszolta. — Talán éppen azért szállottuk meg Szalonikit, mert tudtuk, hogy egyszer el kell hagynunk a Gallipoli-félszigetet. Ezzébként — mondta, miközben megveregette vállamat, — az egész kudarcot az olaszoknak köszönhetjük. Mit csináljunk mi egy pár ezer emberrel, ha a németek komolyan meg akarnak támadni bennünket?

A francia tiszt, akivel beszéltem, nagyon tartózkodó volt.

— Mi hazánkat védelmezzük, — mondta — itt, éppen úgy, mint máshol. A mi tábornokaink tudják, hogy mit cselekszenek.

A görög tiszt, akivel beszéltem, szószerint ezt mondta:

— Mi seregeinket jobbról és balról visszavontuk, ameddig kívánták és az angolok vonalaikat kiterjesztették. Azonban jobbról is, balról is ottmaradunk és a döntés a mi kezünkben van. Hogy az entente ellen, vagy pedig a felvonuló központi hatalmak ellen kell-e fordulnunk, az nekünk katonáknak mindegy.

— S mit gondol ön, — kérdeztem én, — vajjon bele kell-e önöknek avatkozniok?

— Azt nem tudom, — válaszolta. — De ha tudnám, se mondhatnám. Azt azonban hiszem el nekem, hogy mi szükség esetén meg fogjuk akadályozni, hogy hazánkat széttépjék. S ha egyszer — mondotta egy közbevetett kérdésemre — az entente innen kivonul, ide többet nem tér vissza.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Apponyi Albert a pártközi békéért

(Javaslat a pénzügyi reform elhatalosítására.)

Az Aradi Közlöny tudósítója.

Arad, december 29.

Apponyi Albert gróf hosszabb nyilatkozatban foglalkozik a Pénzügyi Központ kérdésével és a kérdésből folyó helyzettel.

Apponyi kifejti, hogy minden pártkérdésen felül áll az országos érdek, mely megkívánja, hogy a magyar parlament egysége megmaradjon a háború egész tartamára. És ugyan csak országos érdek, hogy az ellenzék politikai szabadsága is fentartassék. Hogy az ellenzék alkotmányosan és törvényesen érvényesülhessen a hatalom mindenkori birtoklójával szemben, az mindenütt, de különösen Magyarországon, olyan országos érdek, mint akár egy gazdasági katasztrófa elkerülése.

Fejtegetései során Apponyi a következő konklúzióra jut:

— „Igy állván a dolog, a probléma egyszerűen abban eszecsosodik ki, hogy nem lehet-e azt a célt, melyet a kormány mellőzhetetlennek hisz, olyan eszközökkel elérni, a melyek az ellenzékben nem keltik a politikai szabadság végveszélyének aggodalmát. És nekem, úgy látszik, hogy ez valóban nagyon egyszerű dolog. A háború okozta hitelügyi megrendülésekkel szemben keres a kormány biztosítókat, tehát egy ideiglenes, egy átmeneti természetű jelenség veszélyeivel akar megküzdeni. Engedjük meg, hogy erre szükség van, hogy ebből a szempontból mélyen bele kel, nyulni a gazdasági és különösen a hitelrendszerbe. Vannak szakértők, akik ezt is tagadják. De én most nem akarom kétségbevonni; elfogadom a továbbiak alapjául. Amde ebből mi és mennyi következik? Csak az és csak annyi, hogy a válságos viszonyok idejére, tehát ideiglenes jelleggel, a szükséges, esetleg drasztikus jellegű intézkedéseket meg kell tenni, de korántsem az, hogy ebből az ötletből, a mai rendkívüli helyzet felhasználásával a pénzügyi reformot állandó jelleggel és a kormány gazdasági hatalmának állandósított fultengésével kellesen keresztülvinni. Ezt magának a kormány álláspontjának praemissái sem fedik logikailag, minden más szempont pedig egyenesen tiltja. Sem a háború idő izgalma nem alkalmas arra, sem ennek a népképviselői jelleggel 1915. június 21-ike óta már nem bíró országgyűlésnek nincs arra erkölcsi jogosultsága, hogy a tudományban is még controvers kérdéseket állandó hatálylyal és annak a többségnek politikai hatalma érdekében oldjon meg, amelynek a mandátuma lejárt, amely tehát, talán már nem is képviseli a nemzet többségét.

Ezek után arra a végeredményre jut, hogy a tervbevett pénzügyi alkotásnál tartunk szem előtt a célt, mely nem más, mint időleges segítség. Hivjon össze a kormány szaktanácskozmányt érdektelen szaktérfelekből, saját és az ellenzék bizalmiértiainak belevonásával. Ehhez pedig adjunk időt a javaslat tárgyalásának elhalasztásával.

Budapestről jelentik: Az ellenzéki vezérfértek a Pénzügyi Központ ügyében tanácskozást folytattak és megállapították, hogy a lapokban megjelent közlemények tévesek. A párt eddig hivatalos kommunikát ebből a kérdésben egyáltalán nem tett közzé. Szerényi és Apponyi a kormánnyal nem tárgyaltak.

Románia álljon a központi hatalmak mellé.

(Carp nagy beszéde a kamarában.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest, december 29.

A kamarában a felirati vita során Carp többek között a következőket mondta:

— Számot kell magunknak adni arról, hogy mennyiben lehetnek befolyással a hadviselő államok a román nemzeti eszmék megvalósulása tekintetében. Meg kell tisztítanunk a levegőt a legendáktól, melyek a látást elhomályosítják. Anglia vállalta az egyes államok védelmét, de csak azért, hogy azokat saját érdekeinek szolgálatába hajtja. Franciaország a civilizáció védőjének vallja magát. A háború tulajdonképpen a közös civilizáció elpusztítása. Franciaország harcának igazi oka az a törekvés, hogy az elvesztett provinciát visszaszerezze. Anglia megakart akadályozni azt, hogy a németek hatalma tovább fejlődjék. Oroszország pedig Konstantinápolyt akarja, a Dardanellákat, Fekete-tengert és a Duna torlóját. Azt hiszik, hogy e törekvések közül egy is alkalmas arra, hogy megvalósuljon azon eszményeink, amelyekről Moldovának szólott.

En nem hiszem. Erdélyt csak az osztrák-magyar monarchia szétválása után kaphatnók meg, Bukovínát Oroszország maga tartaná meg, a Bánátot pedig a szerbeknek adná, Oroszország teljesítene azonkívül azt a feltételt, amelyről már békében szólott, amely Galacra vonatkozó igényét volna hivatott kielégíteni. (Moraj) Oroszország természetesen csak orosz eszményt vallhat magáénak. Moldova

területének egyrésze, elvesztett, Bukovina orosz kézen és ha a Vaskapu szerbek kezén, vagyis így ismét az oroszok kezén lenne, ebben látszik talán nemzeti eszményeink megvalósulását.

Hyen tehát a helyzet. Minden államnak két problémája van. Az egyik nemzeti létének kérdése, másik a területi terjeszkedés problémája. A német hatalomnak mindig éreztük jóakaratu hatását. Romániának oly utat kell követnie, amely megóvja attól, hogy Oroszország vazallusává legyen.

Cuza: Akkor hát legyünk Magyarország vazallusai!

Carp: Eddig sem voltunk soha Magyarország vazallusai nem is leszünk. Agitátorok azt akarják, hogy Oroszország mellé álljunk. A román nép nem lehet Oroszország oldalán; ez nem érdek. A mai állapot nem áll példa nélkül Románia történetében. Volt már olyan idő, amikor agitátorok azt hirdették, hogy a román nemzet érdekét szolgálják, tényleg azonban éppen ellenkezőjét tették.

A miniszterelnök felé fordulva Carp így fejezte be szavait: Onnek nagy baja a határozatlanság. Szánja magát valamire, akkor megszűnnek szenvedései!

Egy hang: Ostromállapot!

Carp: Aki nem képes ellenállni a zajongó tömegnek, az nem államférfi.

Zárlat alatt

a Suchard-csokoládé.

(Francia üzlet-hazatiság.)

Távirati tudósítás.

Zürich, december 29.

December 18-án jelentette egy párisi Havas-távirat, hogy a párisi polgári bíróság elnöke végzést hozott, amelyvel Russ Károlynak a Suchard-gyár franciaországi telepében levő érdekeltiséget hatósági zár alá helyezi. Russ Károly, Suchard veje, igazgatója a vállalatnak. A zárlatot azért rendelték el, mert Russ német származású és ugyanakkor kiterjesztették a zárlatot a franciaországi gyártelep többi német érdekeltjeinek fizetési részére is.

A Suchard részvénytársaság, amelynek Serréres, Lörsch, Bludenr, Páris és San-Sebastian városokban vannak gyárai, 1905-ben alakult kilenc millió frank alaptőkével. Az alaptőke 4500 dbb egyenként 1000 frank névértékű törzsrészcsevényre és 18.000 dbb egyenként 250 frank névértékű előbbeségi részvényre oszlik. Minden részvény névre van kiállítva. A törzsrészcsevények a család kezében vannak, az előbbeségi részvényeket pedig oszakis a gyár üzletlelteinek adják el. Az igazgatóság elnöke C. Russ—Suchard, Neuchatelben. Az igazgatóságnak egyébként éppen az elnök az egyetlen német tagja.

Russ a poroszországi Waldban született 1838-ban, ötvenöt évvel ezelőtt jött Svájcba és belépett az öreg Ph. Suchardnak, a cég alapítójának üzletébe. Később feleségül vette a francia emigráns családból származó Suchard leányát. Russ soha nem mondott le a német állampolgárságáról. 1860 óta él Svájcban és ma is német alattvaló, két fia azonban, akik

Svájcban születtek, svájci polgár és tagja a svájci hadseregnek. Az öreg Russ 1912-ben megkapta a német császártól a titkos kereskedelmi tanácsosi címet.

A Suchard rt.-nak 1903. óta Párisban is van több milliót érő gyára, amely négy-öt száz francia munkást foglalkoztat és termékeit oszakis Franciaországban adja el. A gyárban most többnyire francia katonák hozzátartozói dolgoznak. A háború kitörése után, mindezek ellenére, mégis megindult a propaganda a Suchard-gyár ellen. A propagandát valószínűleg a konkurens cégek indították és vezették; a legnagyobb támadásokat a vidéki sajtó intézte a cég ellen. A németellenes liga már 1914. novemberében bojkottot kért a cég ellen. A konkurensok úgy dolgoztak, hogy 1915. januárjában maga Herriot, Lyon polgármestere ment el Párisba Delcasséhoz, hogy a vállalat ellen a zárlatot kérje. A németellenes liga a legnagyobb terrorral dolgozott a gyár ellen, amelynek végül a legrégibb vevői is elmaradtak. Párisban másfél méter hosszú és egy méter széles plakátokat ragasztottak ki, melyben az öreg Russot gyalázták. Most a párisi polgári törvényszék végre is elrendelte a vagyonzárlatot.

A svájci kereskedelmi körök most attól tartanak, hogy Franciaország meg fogja tiltani a kakao-nyersanyag átszállítását és ezzel a svájci csokoládé-ipart a legsúlyosabb válság elé állítja.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KÖZLÖNY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Megváltozik az orosz hadvezetőség.

(Az új offenzíva Besszarábia ellen. — Mit írnak a bukaresti lapok?)

Távirati tudósítás.

Bukarest, december 29.

Radaucból jelentik a bukaresti lapoknak:

Dacára a katolikusok karácsonyának, az osztrák-magyar és német csapatok ádázul harcolnak a bukovinai fronton. Az osztrák-magyar és német csapatok parancsnokának, az a terve, hogy két helyen törjön be Besszarábiába: Novosulica—Lipcani és Novosulica—Hotin—Larganál és pedig azaz a célzattal, hogy elvágja a Lipcaniba vezető vasuti vonalat, amely helység ugyanis az orosz csapatok élelmezési pontja. Naponta újabb csapatokat szállítanak ide. Az oroszok nagy ellentállást fejtenek ki ellenteikkel szemben, akik Mobilew felől Hotin irányába nyomulnak előre. A Lipcani—Novosulicai uton számos lövészárkot ástak.

Midőn a tudósító jelentését teletelnon leadta, rendkívül erős ágyuzás volt hallható.

Ugyancsak a bukaresti lapoknak jelentik Dorohoból:

A bukovinai határon néhány nap óta a helyzet jelentékenyen megváltozott: mindkét részen hevesen harcolnak, az ágyuk és a gépfegyverek dörgései, illetve ropogása megremegteti a levegőt.

Minden valószínűség szerint az oroszok megkezdtek az offenzívát és a harcok rendkívül hevesek, mivel az osztrák-magyar és német csapatok erős ellentállást fejtenek ki.

A harcok még tolnak.

Boian—Rarancea—Toporauc irányából hatalmas ágyuzás hallatszik.

Tulceából jelentik a bukaresti lapoknak:

Azt a nagyszámu orosz csapatot, amelyet mintegy három hét óta Besszarábia déli részében összpontosítottak, lassankint visszavonják Odessza felé.

Újabb információk szerint az oroszok a Reniben elhelyezett munició-raktárt is elszállították Odessza felé.

Dacára minden változtatásoknak, a Reni és Ismail közötti új vasutvonalon tovább dolgoznak, mivel rövid idő alatt be akarják fejezni a munkálatokat.

A Patlageanca román községgel szemben létesített új munició raktárban tolytatják az élelmiszerek, munició és takarmány elhelyezését.

Minden ellenkező hírrel szemben jelentik, hogy Odessza és Ungheni között a vasuti forgalom változatlanul szüntel. A posta és táviró forgalom szintén be van szüntetve. A hadseregen kívül csak a lapok vehetik igénybe a táviróvonalakat.

Radautzból jelentik a bukaresti lapoknak:

A Lipcani állomás közelében levő hangár négy aeroplánján naponta gyakorlatokat eszközölnek. Két aeroplánt megbízatással elküldtek a mamaligai hadsereg parancsnokságához, másik két aeroplán pedig szemleutakat végez a bukovinai hadszíntéren.

Kristiania. A Daily Telegraph jelenti Pétervárról: Oroszország als

pos megfontolás után elhatározta, hogy Bulgária ellen közvetlen akciót nem fog kezdeni. Napokig folytak ez irányban tanácskozások, de egyezés nem jött létre. Az olasz, angol és francia résztvevőkkel a tanácskozások tolymán heves összetűzések voltak. Az orosz vezető katonai állásokban nagy változások vannak közöttük.

H I R E K. LEGÜJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Páris. A szenátus az 1917-iki korosztály behívásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalja, amelyet a kamara már elfogadott. Gallieni hadügyminiszter kijelentette, hogy az 1917. évi korosztály behívása óvatossági rendszabály. Az évjárat csak egy része a rendelkezésre álló segítő eszközöknek. Franciaország tizenhét hónappal ezelőtt akarta a békét, ma a háborút kívánja akarátának minden erejével. Ebből a célból valamennyi segítőeszközt felhasználja. A ki ezen szót „béke” kimondja, az rossz állampolgár. Az 1917-iki korosztály elindul, a nép jó kívánságaival kíséri a fiatal embereket, akiket előkészítünk a nagy harcra, mely harc csak akkor fog bevégezni, amikor Franciaország szövetségeseivel egyetértve mondhatja, hogy itt megállok, elértem azt, amit akartam, újra megkezdem békés munkámat. A javaslatot a szenátus elfogadta.

Milano. A *Corriere della Sera* írja: Casteinau tábornok az atheni *Patris* munkatársa előtt kijelentette, hogy Konstantin királlyal való beszélgetése a legbarátságosabb volt. Biztosította az újságíró, hogy a franciák végső sikere matematikai bizonyosság. Szaloniki az erődítési művek következtében bevehetetlen. Casteinau elutazása után minisztertanács volt Athenben, majd a király a bolgár és angol követet egy-egy térorás kihallgatáson fogadta.

Bern. A francia lapok havre-i értesülése szerint Belgium nem járul hozzá a londoni szerződéshez. Belgium azért járult hozzá a háborúhoz, hogy megvédelmezze semlegességét és nem akar olyat tenni, ami ezzel ellenkezik.

Cettinje. A Havas ügynökség jelenti: Egy osztrák-magyar tenger-alattjáró naszád e hó 23-án San Giovanni di Medunánál elsüllyesztett egy élmiszerezrel megrakott montenegrói vitorlášhajót. A vitorlášhajó kis ágyújával felvette a harcot a tenger-alattjáróval, de az ágyú csak hamar elhalgattatták.

Szotia. Mackensen tábornagy ma Szotia-ba érkezett. A pátyaudvaron a király és a kormány képviselői üdvözölték, majd a német és osztrák-magyar követsegeken tett látogatásokat. A király kihallgatáson fogadta, utána a tábornagy tiszteletére negyven tétükü nagy reggen volt. A reggennek katonai jellege volt s azon magasabb tisztek vettek részt. Mackensen este a

tőhadiszállására utazott. A lakosság a tábornagyot lelkes fogadtatásban részesítette s örömjongással üdvözölte.

Kintzig János főispán beiktatása.

(Elmarad a küldöttségek fogadása.)

Aradi Közlöny-tudósítója.

Arad, december 29.

Megírta az Aradi Közlöny, hogy Kintzig János, Arad város főispánja a leghatározottabban azt óhajtja, hogy főispáni beiktatása, a nagy idők komoly szellemének megfelelően, minden külső pompa kifejtése nélkül, egyszerűen a munka jegyében, a közjóra irányuló munka közepette történjék meg. A főispán gondolkodásának nobilitására vall az is, hogy nemcsak a közéleti, hanem a politikai viszonyok teljes harmóniáját óhajtja ápolni és fenntartani és ezért beiktatásakor a politikai vonatkozású momentumokat is kerülni akarja. A mai napoknak politikai feladataik nincsenek, csak egyetlen egy célért küzd válllva az egész ország. A belső béke a záloga fegyvereink diadalának és ennek a gondolatnak vérré kell válnia, amint hogy a nemzet a létét folytató küzdelem eddigi fázisaiban ennek az akarátának, ellenségeit is elismerésre készítő módon adott kifejezést. Ez a hitvallása Kintzig János főispánnak, aki a város január 12-ikén tartandó rendes közgyűlés keretében foglalja el főispáni székét.

A közgyűlés, amelynek tárgysorozatára, a széki foglalatson kívül, a rendes tárgysorozatra tartozó ügyeket is kitérő Varjassy Lajos polgármester, két napig tart. Az első nap lesz a beiktatás, a másodikon pedig a tárgysorozat főbb pontjának letárgyalása. Az installáció a megszokott formák közt történik meg. Felolvassák a belügyminiszter leiratát a főispáni királyi kinevezéséről, küldöttség hívja meg őt a közgyűlésbe, ahol a főjegyző üdvözlő, a főispán beszéde, végül pedig egy törvényhatósági bizottsági tag üdvözlő őt a törvényhatóság részéről.

A közgyűlés berekesztése után a főispán csak a városi tisztviselői kar tiszteletgését fogadja, más küldöttségek fogadása, tekintettel arra, hogy a főispán úgy a város közéletét, mint a családmi életét, mint annak tevékeny tagja ismeri, elmarad. Ezen így időszerűtlennek tekintik a beiktató lakoma megtartását is és ezért ez sem lesz.

Nyugalomba vonul a Kuria elnöke. Budapestről jelentik: A Nyolc orai esti újság szerint Günther Antal, a magyar királyi Kuria elnöke legközelebb visszalép. Utódja valószínűleg Vavrik Béla másodelnök lesz.

A tőzsde megnyitása. Budapestről jelentik: A budapesti tőzsdei forgalom megnyitásától immár csak napok választanak el. A legközelebbi napokban megjelenik a vonatkozó hivatalos hirdetés. Pénzügyminiszterünkben jelenleg tanácskozások folynak a spekuláció megszüntetése céljából a fedezetek bekérésével való egységes eljárás tárgyában.

Millió főnyeremény. Budapestről jelentik: A Magyar Jelzőlog sorsjegyek konverziális főnyereményét, az ország jelenlegi legnagyobb nyereményét, amely egymillió koronát tesz ki, a napokban húzták ki. Értesülésünk szerint a főnyereményt egy alföldi kis bérő nyerte meg.

A belgák támogatása. Amsterdamból jelentik: Carneggie hatvan milliót adományozott a belga lakosság támogatására.

— Ajándékok, amelyek nem érkeztek meg. A korzón ma délből csupa esomagot cipelő ismerőssel találkoztam. „Mit visz nagyságos asszonyom?” — kértem. „Elkésztett karácsonyi ajándék, — mosolyog. — Képzeld: a kislányom feltöltött Káthe Kruse Karakter babát akart és csak ma jött meg Berlinből...” Barátom, a tekintélyes családapa könyveket hurcol. Sándor Mátyás, Apró emberek könyve, tudom is én mi még. „A gyerekek karácsonyi könyvei. Készt a csomag.” És így tovább: márvány óra, különleges toalettkészlet: csupa elkésztett karácsonyi ajándék. A posta, a vonat, a katonai forgalom az első, kevés a személyzet, ő igen, igen hiszen ezt már tudjuk, de azt csak most vesszük tudomásul, hogy imre Jézuska is civil, mert az ő számára is lassuska, késlekedő a közlekedés, ajándékai ott rekedtek valahol a hihetetlen méretű karácsonyi csomagtorlódásban és most jönnek, jönnek. A kereskedők jórészt sehogyse tudnak kibárálni ezzel a helyzettel, mert sok drága megrendelt karácsonyi portékával most már nem tudnak mit tenni. Annál jobban örülnek az ilyen be rendezkedésnek a gyerekek. „Tudod — hallgattam ki két kis leányt, akik előttem ballagtak — egész jó volt a hadi-Jézuska. En egy mesés könyvet kértem, az nem volt Aradon: meghozatták, de péntek estig nem jött meg, vettem helyette másikat. Egy nagy babát is kértem, az se érkezett meg idejében, ehelyett is másikat kaptam. Most azután itt van a megrendelt baba és az igazi mesekönyv is, apuska azokat is nekem adta. Hidd el, okos a Jézuskától, hogy hadimenetrenddel utazik...”

— Háborús ismeretség egy aradi leánnyal. Amit alább megírunk, a legfurcsább háborús esetek közé tartozik. Kertész Ella aradi, Boros Béni-tér 20. szám alatt lakó leányka valami hirdetést olvasott az idegtápsóról. Mivel ma könnyebb idegtápsóhoz jutni, mint konyhasóhoz, vagy barnalisztához (amely szintén táplál, de leginkább a sütőiparost táplálja) levelezőlapot írt a tápsó vállalatához és egy doboz nutrigen tápsót kért. A hirdetmény alapján így címezte meg a lapot: Főposta 37. De elfeledte ráírni, hogy Budapest. A magyar posta pedig elvitte a megrendelő lapot a 37. számú tábori postához az északi harctérre és ott — még ki nem derített okból — Papp Pál katonának. A harctéren rendkívül vágyakozhatnak nők után, ami azt igazolja, hogy Papp Pál azonnal hosszú levelet küldött az aradi kislánynak és azt kérdezi tőle: hogyan ismerkedhetne meg vele?

— Jól megy az állambanirnak. Bécsből jelentik: Az Osztrák Magyar Bank ma tanácsulást tartott, melyen bejelentették, hogy az idej üzleti eredmény sokkal jobb a tavalyinál. Az osztalékot csak januárban fogják megállapítani. Elhatározták még, hogy a kormányoknál a szabadság szokásos meghosszabbítását fogják kérni.

— Az olasz katona vonat katasztrófája. Luganoból jelentik: A bolognai vasúti szerencsétlenségéig eddig tizenhét halott és hetvenegy sebesült van.

— Halálozás. Széchenyi Oszkár harminckét éves korában tegnap hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunytat holnap, csütörtök délelőtt tíz órakor temetik a Weitzer János utca 12. számú házából.

— Hadsereg csalásért elítélt báró. Luganoból jelentik: Hadseregszállítási csalás miatt hetekkel ezelőtt letartóztatták Levy bárót. Ma a bárót a hadbírószak két évi fogházra ítélte.

— **Panasz a harcterről.** Többször írt az *Aradi Közlöny* arról, hogy a harminchármasok negyedik zászlóaljáról, mely az olasz fronton harcol, mintha megelégedtek volna az itthon levők. Ez a panasz azonban csak a múlté. Karácsony előtt — amint arról beszámoltunk — pótolta a mulasztottakat Arad közönsége a hősiemen harcoló harminchármasokkal szemben és az *Aradi Közlöny*, a *Romanul* szerkesztőségéhez írtatott gyűjtések, *Tenner József*né gondosan összeállított szeretetadományai és az aradi üzletvezetőség vasutasainak két vaggont megtöltő küldeménye jutott el a negyedik zászlóaljhoz. Arad megemlékezését — amint ezt épen ma írtuk meg — gyönyörűen viszonzta a vitéz zászlóalj azzal a hatodfélezer koronás adománnyal, amelyet *Varjassy Lajos* polgármesterhez küldtek. Azért rekapituláljuk így az ismeretes dolgokat, mert azzal, amit a negyedik zászlóaljának küldött karácsonyi ajánlókokról tudunk, sehogysem egyezik össze egy keserű hangú, karácsony estéjén kelt harctéri levél, amelyet a 325. tábori postáról a 33-asok egyik fiatal tisztje küldött. „Ma kaptuk meg a karácsonyi szeretet adományokat, csak hogy nem Arad városától, hanem idegenektől, Bécsből. Nagyon szép, hogy a mi drék városunk negyszerű hazafiai olyan nagyon sokat gondoltak ráunk. — *Iris Sch. A.* kedelt. — Istene mennyit szenvednek a fronton, 2000 méter magasságban, 24 fokos hidegben és vajjon mi van most otthon?” — A panasz és a keserű hang ezáltal érdemtelenné éri az aradiakat, mert épen a 2000 méter magasban harcoló hőseinkről emlékeztek meg a legtöbben és leginkább. Ha tehát a legutóbbi harcterre vonult századhoz nem is jutott el a küldeményből, abból nem szabad ilyen következtetéseket levonni.

— **Kutba dobott asszony.** *Hackl Anna* aradi magánzónő a Kápolna-utca 26. számú házban lakik. A magánzónő szomszédjaival s különösen szomszédnőjével nem a legjobb viszonyban él, folytonos volt köztük mindig a civakodás. Tegnap délután *Hackl Anna* kisleánya valahogyan beleesett az udvaron levő kutba fésűjébe, amit minden áron ki akart onnan halászni. A leánynak segítségére ment az anyja is, aki horoggal akarta kiemelni a fésűt. A magánzónő haragosai látták a dolgot, s elhatározták, hogy ezt az alkalmat használják fel régi tervük megoldására. A két szomszédnő minden ok nélkül megtámadta *Hackl Annát* s előbb kézzel, majd seprővel kezdték verni. Az asszony védekezett a támadás ellen és a dulakodás közben a verekedők közül az egyik felkapta *Hackl Anna* lábát és az asszonyt bedobta a kutba. Ezt már többen látták, mert a nagy lármára sokan néztek be az udvarra. Segély kiáltásokra elő került két társult, akik a magánzónőt kihúzták a kutból. Így adja legalább elő a történetet a panaszozó. *Hackl Anna* képviselőjében *Messer Károly dr.* ügyvéd ma feljelentette a támadókat.

— **Az Aradi Vörös Kereszt Egyesület** tagjait tisztelettel értesítjük, hogy az 1914. és 1915. évi tagsági nyugtákat az aradi *Messenger-boy* vállalatnak adtuk ki a tagsági díjak beszedése céljából. — Az elnökség.

— **Az osztalék.** Budapestről jelentik: A pénzügyminiszter a legközelebbi napokban rendeletet ad ki a részvénytársaságok osztalékának maximálása céljából. Az idei osztalék nem lehet magasabb a legutóbbi három év átlagánál.

— **Kitüntetés.** *Vetró János* 33. évi e. szakaszvezetője II. oszt. ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve az olasz harctéren.

— Mint a mágnes, egy vonzotta maga köré *Tolnai Világlexikona* eddig megjelent 5 kötetével a nagyközönség hatalmas táborát, akik elé a tudománynak, a művelődésnek olyan útját tárta, amely nem száraz, lexikális leírásokkal untat, hanem szakszerű oktatása a szépirodalom vonzó nyelvén, regény módjára élvezhető értékes cikkeken van megírva, olyan elevenen és olyan közvetlenül, mint maga az emberi beszéd. De nemcsak a léleknek, hanem a szemnek is szolgál, mert leírásai értékes művészi illusztrációkkal vannak gazdagítva. A most megjelent VI. kötet szinte szenzáció számba megy, mert az eddigi 5 kötet is felülmúlja. *Tolnai Világlexikona* egy olyan értékes művel gazdagítja ezzel olvasói könyvtárát, amilyenvel még eddig egyetlen lap olvasói sem dicsékedhetnek. E mű bolti ára 20 korona, s az előfizetők és hatvevők mint kedvezményhez jutnak hozzá.

— **A nők és a háború.** Mióta a háború viharja végyezagott Európa kultúrországait és a férfiak millióit a harctérre szelítette, az árván maradt családi tűzhelyek melege nem aludt ki, mert a nők vették kezükbe a család gondozásának és eltartásának nehéz feladatát. A német császár egyik lendületes beszédében méltatta is a német nők csodálatos kitartását. De nemcsak a német asszony vette ki részét a háborús viszonyok terheiből, a magyar nő, a magyar anya is, ki a történelem tanúságai szerint vészben és viharban mindenkor megállította helyét — szakadatlan munkában töltötte idejét. A végzett munka azonban nem nyerhet befejezést a háború végével. Tanulságai messze kihatnak majd a békés világ kulturájára. Ezért a magyar nőknek az a hatalmas esoporája, mely a feministák zászlava alatt tömörül, már most látja szükségének, hogy a jövő érdekeit szem előtt tartva, megállapítsa azokat a feladatokat, amelyek a kultúremberekre várnak. E munkáról fogják tájékoztatni városunk közönségét azok az előadások, amelyeket január hó 6-án, csütörtökön délután tartanak az aradi kulturpalota nagytermében *Glücklich Vilma* és *Groákné Halasy Piroksa*. Az országosan ismert szónoknők előadásai bizosszára ki fogják elégíteni a hozzá fűzött várakozásokat.

— **Istentisztelet.** Az aradi ág. hitv. ev. templomban az 6 év esti istentisztelet délután 5 órakor, 1916. január 1-én pedig délelőtt 10 órakor veszi kezdetét.

— **Aki sok pénzt és időt akar megtakarítani,** az próbálja meg a világhírű *Aerovash* légnyomású mosógépet, mely egy óra alatt annyi ruhát mos, mint egy mosónő egy egész nap és a legideálisabb módon kíméli a ruhát. Ma és minden csütörtök délután 4 órakor munkában látható *Magyar Ferenc Arad, Zrínyi-u. 6. sz.* gazdasági gép és műszaki üzletében. 4467.

— **A motorkirály.** (Az *Utóházi* szenzációjának utolsó napja.) Érett, komoly, irodalmi felépítésű darabot, ami egyszerre mint az emberi munka hatalmaságának eposza, mutatott be színi nézőtér előtt a színház. A mozi, amely a most dühöngő háborús vész epizódjait legelőször dolgozta fel, módot talált arra, hogy mindent felfeljen, ami érdekesen és értékesen jellemzi e háborús korszakot. S főleg a német irodalom, regényben és novellában kifejezést ad öntudatának és mintegy előre látta, hogy az a sok nemzet, mely irigykedve nézi a német zseni felszívó erejét, valamikor végeleszámolásra fogja juttatni a dolgot. És épen azért, ami naggyá, erőssé és hatalmasá tette a német nemzetet: azt mindenütt és minden eszközzel hirdeti. Ilyen *A motorkirály* is. Zakatoló gépek, az ember titáni küzdelme a természettel, ezek adják meg a csodás képnek a keretét. — *Sudermann*: A rókaút irodalmi szenzáció számozott jegyei már legközelebb kaphatók. 5

— **Fischer áruháza** felhívja az uri vevőközönség b. figyelmét az *Andrássy-téren* (Lőcs palotánál) levő különlegességi fiókjára, ahol a legfinomabb parfüm különlegességek, finom bőr ridikülők és erszények, divatos brosbukák és finom játékszerek nagy választékban kaphatók.

— **Engel keresk. szaktanfolyam.** (Hölgyek részére.) A január hóban kezdődő 3—4 hónapos tanfolyamára a beiratkozások folyók 16 28-ától január 3-ig csaközölhetők. Délelőtt 10—12-ig, délután 3—5-ig *László Vilma-u. 2.* Telefon 1046. 5114

— **Felhívjuk a helybeli és vidéki román közönség b. figyelmét arra,** hogy a román karácsonyra dus választékban vannak szép gyermekjátékok és ajándéktárgyak *Fischer Simon* nagyáruházában, Szabadság-tér 12.

— **Köszönetnyilvánítás.** Bold. *Fischer Jozefa* ravatalára szívet koszorú megváltásáért *Lustig Ármin* és neje 20 korona, és *Üzv. Lustig Adolfiné* 20 koronát adományoztak az izr. jót. négyeletnek, mely adományért köszönetét nyilvánítja az elnökség.

— **Tombolatárgyak nagy választékban** 20 fillértől 50 koronáig darabja csakis *Fischer Simon* nagyáruházában a Szabadság-téren.

— **Gyermek-kocskák, gyermek-székek** csakis *Fischer Simon* nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.

— **Apróhirdetések,** az „*Aradi Közlöny*” részére felvételek a *Messenger-boy* irodában *Deák Ferenc-utca 8.* Ugyanitt kapható az *Aradi Közlöny*.

— **Divatos névjegyek** *Kerpelmél.* 193

Magántisztviselők és a drágaság!

Kartársaim között számosan fordultak hozzám panasszal, hogy a rettenetes drágaság dacára és dacára annak, hogy a megcsapott munkáért folyton fokozott munka békül részük, javadalmazásuk maradt a régi. Főnökeik megkövetelik a nagyon is terhes munkát, de annak jutalmazását mekkorák.

Az állam már ismételt gondoskodott alkalmazottairól. Beszerzési előleg, rendkívüli segély és 20 százalékos fizetésemelés által legutóbb részben segített sorukon.

A részvénytársaságok is legnagyobb részben több-kevesebb jóakarattal figyelembe vették az alkalmazottakat súlyosan érintő drágaságokat.

Sajnos, a magánécek egy része még mindig nem akar tudomást venni arról a rettenetes drágaságról, mely épen a társadalom legtöbbet dolgozó munkásaira, a magántisztviselőkre, magántisztviselőkre és a kereskedelem egyéb alkalmazottaira oly súlyosan nehezedik.

Hálsan gondolunk és hűlésen emlékezzünk meg mindazon tisztelt és becsült munkaadókról, akik alkalmazottaikon, munkatársaik helyzetén javítottak és kérjük legalább azon főnök urakat, kiknek a háborús helyzet jóvelemüket amugy is tetemesen gyarapította, mérlegeljék a körülményeket és feleljenek meg szintén emberi és főnöki kötelességüknek, mi különben megtermi részükre is az anyagi eredményt.

Fontos munkát végző tisztviselők és tisztviselőnk 80—100 koronáért fontos munkát végeznek és naponta 11—14 órát dolgoznak. Utazókat még mindig a régi napi díjak mellett bocsátanak utra, melyből a legszükségesebb sem tudja magát az idegenben ellátni.

Fenti kérelmemmel nem fordulhatam az egyes főnökökhöz, azért teszem ezt nyilvánosság útján és hiszem, nem veszik nekem zokon, hogy mint az aradi magántisztviselők elnöke a mellőzött és ezáltal szükségét szenvedő kartársaim és kartársnőim sanyaru helyzetét ismételt jóakarattal figyelmükbe ajánlom.

Negyven éve küzdök e nehéz pályán, mely súlyos feladatot rótt rám. Mindig becsülettel igyekeztem annak megfelelni és most sem a magam részére, hanem elhagyatottabb, gyengébb kartársaim és kartársnőim érdekében esdve kérem a róluik megelégedeztet főnök urakat mulasztásuk szíves pótlására.

Bokor Alajos,

az aradi magántisztviselők egyesületének elnöke.

Pénteken és szombaton

271

Forradalmi nász Psylanderrel az Apollo-ban.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Újabb pénzadományok az aradi Vörös Keresztnek. Újabbban a következő adományok folytak be az aradvárosi Vörös Kereszt Egyesülethez. A sebesült katonák karácsonyára adományoztak: özv. Prolich Lőrincné 10 korona, Kabdebó Károly és Lajos 50 korona, özv. Fábian Lászlóné 50 korona, Fábian Lajosné 50 korona, Fábian Margit 20 korona, özv. Hauser Károlyné 20 korona, Németh Jánosné 10 korona, Weissenburger Károlyné 4 korona, Haller József 40 korona, Váradiné 10 korona, Nagyidai Berseny L. Béla és felesége 10 korona, Szántay Annuska és Ferike 4 korona, Tessényi Károlyné 3 korona, Zádor Imre Varga István ravatalára szánt koszorúmegváltásaként 10 korona, Arad sz. kir. város viaszlámpa díszvilágítói és személyzete Varga István ravatalára szánt koszorú megváltásaként 17 korona, Rátky Etta a doberdói harctéren küzdő katonák karácsonyára 5 korona, Buberl Géza a tizoli harctéren küzdő katonák karácsonyára 5 korona, Hungária pamutárnyvár r.-t. 1000 korona, Viktoria takaré- és hitelintézet r.-t. 200 korona, Hugyecz György a harctérről édesanyja után a sebesült katonák részére 10 korona, Schwitzer Mórné a rokkant katonáknak 5 korona, az Aradi Közlöny szerkesztősége 100 korona, Nyíry Annuska (Borossébes) karácsonyi gyűjtése 87 korona 08 fillér, Berta Testvérek 40 korona, dr. Keppich Jakabné 20 korona, aradi légszereszejár 50 korona, Melzer Lászlóné és báró Urbán Péterné özv. id. Tekács Sándorné ravatalára szánt koszorú megváltásáért 40 korona, N. N. Kisné 20 korona, Güllök Károly és Testvére 50 korona, mely adományokért hálás köszönetet mond Vásárhelyi Janka elnöknő és Hász Erzsébet alelnöknő.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Változatlan ügybeosztás az aradi járásbírószágon. Kovács József, az aradi királyi járásbírószágon vezetője megállapította az aradi királyi járásbírószágon ügybeosztását és ügykezelését az 1916-ik évre. Az erre vonatkozó elnöki rendelet ma jelent meg, amely részletesen felsorolja a bíróság, a végrehajtók, a segédhivatali kezelés és a díjazott személyzet ügykörébe utalt teendőket. Tekintettel a háborúra az ügybeosztás teljesen olyan, mint a tavalyi volt.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Csütörtök, 1916. évi december 30-án:

A) Bérlet. A) Bérlet.

Beregi Oszkár vendégtelléptével:

A magyaros.
Színmű.

Központ este 8 órákor.

Felolvasó: Endre.

Budnyánszky Endre.

NYILTTÉR.

Alólirottak fájdalomtelt szívvél tudatják a szeretett fin, illetve testvér, sógor és jó rokon

Szécsényi Oszkár-nak

f. hó 28-án élete 32-ik évében hosszas szenvedés után történt elhunytát.

A drága halott hült tetemét f. hó 30-án d. e. 10 órákor fogjuk a gyászházból (Weitzer János-utca 12. sz. a.) az 1. sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Béke drága porai felett! 5118

Arad, 1915. december hó 29-én

Özv. Szécsényi Adolfiné, édesanyja, Nussbaum szül. Szécsényi Flóra, Dr. Bleyer szül. Szécsényi Blanka, testvérei, Nussbaum Zsigmond, Dr. Bleyer Márk, sógorai, Nussbaum Lili, Bleyer Lili, unokahugai, Bleyer László, Bleyer István, unokaöccsei.

Sudermann:

Rókaút — Katzensteg.

Cipőtőzsde ma már fogalom.

Andrássy-ut 22. sz.

3401

Telefon szám 10—44. sz.

Prima minőségű
vöröshagyma
és
étburgonya,
valamint
szeszburgonya

bármely mennyiségben jutányos áron kapható

Stenner János, Arad

Szabadság-tér 10.
és Barca-Rozsnyó 815. sz. alatt.

Költözködők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanszerelési vállalkozó
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Ha izletes és jó mézes süteményeket szeret, úgy látogassa meg a Szabadság-téren URANIA épületben levő mézeskalácsos üzletemet, ahol finom gyümölcskenyeret és teasüteményeket is nagyban és kicsinyben legjutányosabban nagy választékban árusítok. Hadbavonultaknak legalkalmasabb küldemény. Szíves pártfogást kér, kitűnő tisztelettel: **Weichelt János, mézeskalácsos.**

Apró hirdetések

ELLÁTÁS.

Intelligens családnál
teljes ellátást kap egy-két diák
vagy fiatalember. Cím a kiadó-
hivatalban. 5106

LAKÁST KERESNEK.

Egy szoba, konyha
és hozzátartozó mellékhelyiséggel,
január 15-re kerestetik. Ajánlatok
a kiadóba kéretnék. 5105

KIADÓ LAKÁS.

Elegáns butorsztu
első emeleti utcai szoba az Er-
zsébet királyné-körút 13. sz. alatt
(külön bejárat) január 15-étől
kiadó Bővebbet Krausz Paulin
könyvkereskedésében. 241

ÜZLETEK.

Jóforgalmu
élelmiszer-üzlet, a főter leforgalm-
masabb helyén, betegség miatt át-
adó. Cím a kiadóban. 5095

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens
jó írással, hadmentes egyén pénz-
tárnoki, raktárnoki, vagy utazói
állást keres. Övaddékkal rendelke-
zik. Cím a kiadóban. 5094

Hadmentes

40 éves, nő, volt gazdasági is-
pán, ki a kemény-, mű- és tűzfá-
termelésben szakképzettséggel bír,
hasonló alkalmazást keres. Cím a
kiadóhivatalban. 5091

Felügyelő

vagy ehhez hasonló állást keres
hadmentes szőlőszet, borászat és
gazdasághoz értő egyén, azonnali
belépésre, beszél németül, magya-
rul és románul. Cím a kiadóban.
5099

ALKALMAZÁST NYER.

Kenyérkihordót
felvesz a Dózsá-kenyérgyár. 5115

Deutsches Fräulein

wird zu grosseren Kindern ge-
sucht. Näheres in der Administra-
tion. 5103

Házmesteri állás.

Alkalmazást nyer egy józan, csa-
lados, hadmentes gépiakatos, ki-
nek fűtői vizsgája is van, mint
házmester, nagy előkelő bérpalo-
tában. Javalmazás: szabad la-
kas, fűtés, világítás, megfelelő fix
fizetés és a házmesteri rendes já-
randóság. Cím a kiadóhivatal-
nál. — Jelentkezések hétfőn és
pénteken d. e. 9 órákor. 5038

Azonnali bejegyzésre

keresek egy mindenes főzőnőt és
egy nemes gyermek lányt, Erzsé-
bet-körút 24. I. emelet. 5077

Keresek

egy jóerkölcsű, egészséges, kö-
zépkeresetű magánosnőt, mint ápolónő,
ki a háztartásban is teljesen jár-
tas, egy beteg öreg házaspárhoz.
Ajánlatok fizetési igénnyel kére-
tnék. Cím a kiadóban. 5101

Ügyes napszabó

felvétetik Neumann M. ruhatele-
pén, Arad. 5108

Egy fiatal hadmentes segéd,
divat vagy rövidáru szakmából,
alkalmazást nyerhet Linoleum üz-
letben, Andrassy-tér 22. sz. 5038

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Automobil

üzemképes, 16 lóerős, külön pneu-
matik, külső köpennyel, 760×90 és
4 hintó alá gumikerék, rendkívül
olcsó árban eladó Roth Izidor
butorúztetésben, Asztalos Sándor-
utca. 99

Reclam naptárak 1916. évre
nagy választékban látványos áron
kaphatók Pichler Sándor könyv-
nyomda, papir- és írószerekkereske-
déseben Szabadság-tér 1. Telefon
880. sz. 781

Alkalmos

újévi ajándékok, gyönyörű fali
naplókak vizsontelárusítóknak
Krausz Paulinnál, színház-épület.
241

Elő és vágott baromfi

élelmiszer, csomage, gyümölcs, friss
libaszir, dessert dió állandóan kap-
ható Andrassy-tér 8. sz. delikates
üzletben. 5095

Újévi ajándékok:

levélpapírok, festőkészletek, al-
bumok, írószerek stb. stb. képes
könyvek, ifjúsági iratok kaphatók
Pichler Sándornál, Szabadság-tér 1.
Telefon 808. 781

Téli nyulbőrt

vesz a Kalap gyári raktár Porray-
utca. 5090

Hódmezőesi

tőgazdaságban termelt előhalat,
pontyot kg-ként 3 és 4 korona
árban, pénz előleges beküldése el-
lenében, szállít Havas Jakab, Honcst
Telefon szám 8. 4749

"Gecha"

patent cipőszáma szabályozható,
párja 2 kor. 50 fill. kapható
Cipőfőzsdében Andrassy-ut 22.
szám. 8405

KÖLÖNFÉLE.

Feltűnést keltő,

szabadalmazott reklám újdonság
aradi kihasználási joga eladó. Ezor
korona tiszta jóvedelem szerzhető
két hét alatt, mely kereset, to-
vábbi fáradság nélkül, minden
évben megismételhető. Díjazott
bemutató naponta d. u. 2-4-ig
Csakis oly agilis urak jelentkez-
zenek, kik aradi ismeretséggel és
700 korona készpénzzel rendel-
keznek. Cím a kiadóhivatalban. 5112

Elegáns névjegyet készít

Pichler Sándor könyvnyomdája,
papir- és írószerekkereskedése Sza-
badság-tér 1. Telefon 808. 781

Cipészek

figyelmébe!

A nagy talphiányon

előnyösen segít a

talp- hulladék

Felhasználható:

felső fekknek, rímának,
kédornak, spicnek, stoff
kaplának, stb.

Előnyös árak mellett kapható:

Steiner Móránál Arad, Bockó-
utca 8. sz., az udvarban. 4888

6749/1915. t. k. sz.

Hirdetmény.

Csanádapáczka községnek telek-
könyvi betétei az 1886:XXIX., az
1889:XXXVIII. és az 1891:XVI.
t.cikk értelmében elkészítetve
és a nyilvánosságnak átadotván,
ez az az a felszólítással tétetik
közé:

1. hogy mindazok, kik az 1886.
XXIX. t.cikk 15. és 17. §-a alap-
ján — ideértve a §-oknak az 1889.
XXXVIII. t.cikk 5. és 6. §-ában
és az 1891:XVI. t.cikk 15. §-a
pontjában foglalt kiegészítéseit is —
valamint az 1889:XXXVIII.
t.cikk 7. §-a és az 1891:XVI.
t.cikk 15. §-a b) pontja alapján
eszközök bejegyzésére kötelezett
személyek, azok közt a végrehaj-
tási keresetüket, azok pedig, kik
valamely teherterheléssel a
1886:XXIX. t.cikk 22. §-a, il-
letve az 1889:XXXVIII. t.cikk
15. §-a alapján való, mellőzése
megtámadni kívánják, a végző
keresetük határidő alatt, vagyis
az 1916. évi július hó 10. napjáig
bezárolag a telekkönyvi hatóság-
hoz nyújtják be, mert az ezen
meg nem hosszabbítható záros
határidő eltelté után indított tör-
lési kereset annak a harmadik
személynek, aki időközben nyil-
vántárványi jogot szerzett, hátrá-
nyára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az
1886:XXIX. t.cikk 16. és 18.
§-ának esetében — ideértve az
utóbbi §-nak az 1889:XXXVIII.
t.c. 5. és 6. §-ában foglalt ki-
egészítéseit is — a tényleges bir-
tokos tulajdonjogának bejegyzése
ellenében ellentmondással élni ki-
vánának, frásbeli ellentmondásukat
hat hónap alatt, vagyis 1916. évi
július hó 10. napjáig bezárolag a
telekkönyvi hatósághoz benyújt-
ják, mert ezen meg nem hosszab-
bítható záros határidő letelte után
ellentmondásuk többre figyelembe
vételét nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1.
és 2. pontban körülírt eseteken
kívül a betétek tartalma által előbb
nyert nyilvánkönyvi jogukat bár-
mely irányban sértve vélik, —
ide értve azokat is, akik a tulajdon-
jog arányának az 1889:XXXVIII.
t.cikk 16. §-a alapján történt be-

jegyzését sérelmesnek találják, e-
tekintetben felszólításukat tartál-
mazó kérvényeket a telekkönyvi
hatósághoz hat hónap alatt, vagyis
1916. évi július hó 10. napjáig
bezárolag nyújtják be, mert ezen
meg nem hosszabbítható záros
határidő eltelté után a betétek
tartalmát csak a törvény szer-
ségén és csak az időközben nyil-
vántárványi jogokat szerzett harmá-
dik személyek jogainak sérelmére
nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok
a felek, akik a betétek szerkesz-
tésére felbízott bizottságnak ere-
deti okiratokat adnak át, hogy
amennyiben azokhoz egyszerűen
egyszerű másolatokat is csatoltak,
vagy figyelmeztetéstől eltekintve
adnak, az eredetieket a telekkönyvi
hatóságnál átvehetik.

A battonyai kir. járásbíró
mint telekkönyvi hatóság 1915.
december hó 24.

Heintz Géza s. k.

kir. járásbíró.

5079

Hatóságilag engedélyezett

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintéskor ajánlok
patkány- és egérintősz-baci-
lust. A XX. század legmegbiz-
hatóbb patkány- és egérintő-szere,
csak patkányt és egert öl meg,
emberre vagy állatra nem vesz-
delemes, tehát mindenütt elhelyez-
hető.

A patkány- és egérintősz bacillus
szár:

1 kis adag 2-300 patkány ki-
irtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány ki-
irtására 12 K.

"Matteino"
vegyszeres laboratorium

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-43.

Rum és likör

essenciák és compositiókban

valamint édes nemes popri-
kákból állandó rakás

Saját véd-
jegyzett **"Rumaron"**

50 filléres üvegekben, mely 2 liter
finom teaurum készítéséhez ele-
gendő, mindenütt kapható. 502
Nagyban kapható:

Szemző Armin

Arulgyőzőségénél, Arad. Ichna 532.

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz,
vagy becsarél; ugyazintan
regisageket vesz és elad

Losonczy Lejos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 284.

Vezérszerepet töltenek be
a világhírű

TURUL-CZIPŐK

"TURUL"

CZIPŐGYÁR RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG • TEMESVÁR

A monarchia legna-
gyobb cipőgyára.

130 saját fióktelep.

900.000 pár évi gyártás.
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár:

Arad,

Minorita-palota.

Felhívom a burgonya nagy-
kereskedő urakat, Vörös Kereszt
kórházakat, katonai fogolytáboro-
kat, katonai élelmezési raktárakat,
hagygontételenként jó, egészséges

ételburgonyát

meltányos árban, magyar feladó
állomásról, vagy 3 napi előzetes
rendelés mellett Aradon, ugyasz-
tén vöröshagymát, diót, sertés-
zsírt, szalonnát és egyéb hűvelyes
veteményeket óhajtának venni,
forduljanak bizalommal hozzám.

Egyben felhívom a szeszgyáro-
sok és bízaladók figyelmét arra,
hogy jóminőségű szesz és bízaló
burgonyát is szállítok és a szál-
lítást személyesen eszközölöm. —
Vidéki megbízások legpontosabban
eszközöltemnek.

Luttwák József

Asztalos Sándor u. 8. 221

Veszek és eladok

régiség butorokat,
antik darabokat.

Hitelképes egyéneknek részletre
is bérbeadok

butorokat

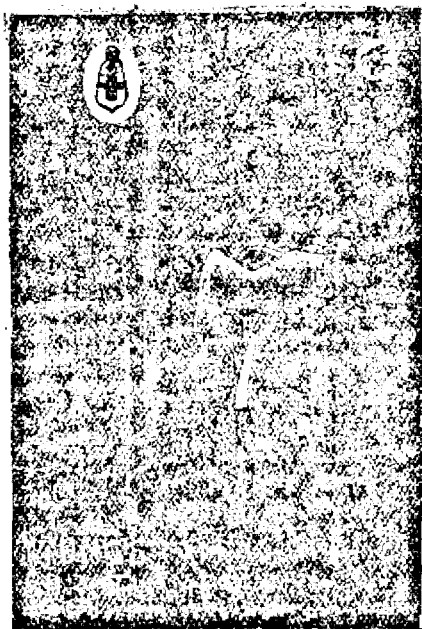
a legelőnyösebb feltételek mellett.
Vidéki megrendeléseket elfogadok.

Garai Károly

butorkereskedő (törv. bef. cég)

Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz.

Telefon 778. sz. 301

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Kérje mindenütt az el-
ismert legjobb

TUNGSRAM-lámpát.

Gyártja:

az Egyesült Izzólámpa és
Villamossági r.-t., Újpest.

3000 alkalmazott.

5781

A mezőhegyesi cukorgyár

azonnali belépésre keres

2 cukorraktárnokot.

Ajánlatok a fenti gyár Igazgatóságához in-
tézendők.

3309

Braun N. A.

festékraktára

Arad, Boros Beni-tér 7.

1011

Ajánl!

petroleumot

literenként **48** fillérért.

Ocsó pénzért

Jól világítani

csak villanyal lehet.

Mindenmely villany-
bevezetést, csillár át-
szerelést a legutányo-
sabbban vállal

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság-tér 5-6.

Telefon sz. 96.

Ocsó élelmiszer

Ocsó ruhanemű

mert bevonulás miatt sikerült a Marosparti Aruház Weitzer János-utca 8. szám
alatt levő női divat és confekcio fióküzletét előnyös áron átvennem. —
Ennélfogva abban a helyzetben vagyok, hogy a jelenleg raktáron levő áru-
kat majdnem a régi áron számíthatom a tisztelt vevőimnek. Tessék meg-
győződést szerezni, vételkényszer nélkül.

Tisztelettel

Vándor Bertalan

volt Marosparti Aruház fiókja

Weitzer J.-n. 8., a főposta mellett.

Nagy karácsonyi és újévi occassio!

5018

Telefon 1073. sz.